Контрольный экземпляр

Масса а мехкий пролетареш, в1ашаг1кхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ ОБКОМА, НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 10 ОКТЯБРЬ, 1981 ШУ. • № 121 (6511). • Мах 2 кеп.

КХОАНА-ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

Укх шера ялх б1аь гектара т1а коартолаш хьалхеьй Назрановски района «Экажевский» совхоза къахьегамхоша. Царех ихи б1аь гектарал совг1а ярац хьаьлха яьнай. Коартолаш дика хьийкъай. Планаг1а яха езараш 110 центнер йолаш юкъера лаьрх1ача х1ара гектара т1ара 140 центнер йоих. Массехк звено я цига коартолаш кхееш.

СУРТАШ Т1А: 1. Звеньевой Аушев Ювсип. 2. Коартолаш хьайоахаш боахк Каниев 1алихана звеноцара болхлой.

Н. ПЛИЕВА сурташ.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ Ц1ЕЙ

НОХЧ - Г1АЛГ1АЙ АССР юрта боахама къахьегамхой шоай профессиональни ц1ейна накъабаьхкаб къахьегамеи политически хьинар айденна. Верригача вай мехкарча къахьегамхоша санна цхьайтталаг1ча пятилетка хьалхарча шера шоаш даьча балхий итогашка хьожаш ба.

Партеи правительстваи решенеш кховчаш а еш республике дикка дег1аденад специализаци, концентраци, агропро-промышленно-торгово интеграци яра г1улакх. Юрта боахама производство индустриальни ларда т1а лькхай. Тахан 80 процентал совг1а йола колхозаши, совхозаши шоай къаьстта лостам болаш я. Специализаци лач а боахамаша хьалкхею еррига комсаш, тхьамка, жа леладу, тха доакх. 80 процент гаргга баьцадараши коартолаши хьалкхею.

Вай мехка шерра д1аяржаш латт «Чечингплодоовощхоз» яхача аграрно-промышленно - торгови объединене балха опыт.

Специализаци лач а «Чечингушвино», «Чечингскотопром», «Чечингсортсемпром» яхача объединенешкеи «Птицепром» трестеи толамe чакхдоакх промышлении технологех юрта боахама продукця яккхар. Индустриальни хьисапе д1адоладеннад юрте боахамера балхаш.

Тахан республике ткъаьннел совг1а боахамий юкъара предприяти объединени л. Царна юкъе йолх дукхаг1йола колхозаш, совхозаш. Боахамашта юкъара бувзамаш т1а т1а ч1оаг1луш доаг1а.

Шоай ц1ей долча дийнахьа республика юрта боахама къахьегамхоша шоаш даьха толамаш дувц. Укх шера кхаш леладераша х1ара гектара т1ара 22 центнер на бола ялат хьалкхедаьд. Из планаг1а даккха дезачул цхьа центнер дукхаг1а да. Ялат эггара дикаг1а хьалкхедаьд Ачхой - Мартановски Гудермесски районий къахьегамхоша. Т1ате1а чуяци латт дика хьийкъа дуга, хьаькк1аш. Уж культураш хьалкхеяй индустриальни технологе1а.

Кхаш леладераш шоай ц1ейна накъабаьхкаб пачхьалкхенга ялат доххара план толамо кхоачаш а я. Цар лерх1 200 эзар тонн пачхьалкхенга ялат дохка. Укх т1еххьарча шерашка нозал дукха ялат д1аденнадац. Из рекорд а йоаккхаш чакхдоакх юртбоахама къахьегамхоша цхьайтталаг1ча пятилетка хьалхара шу.

Дог г1оздоаккхаш хьувкъам кхебаьб, баьцадарааш, коартолаш, тхьамка, шекара свеклаш леладераш а. Баьцадараш эггара дикаг1а хьалкхедаьд дий шера пятилетка планаш кхоачашъяра республике социалистически яхь йоаржаьча «Новосельский» совхоза къахьегамхоша. Коартолаш кхеяра хьалха ба «Экажевский» совхоза кхаш леладераш, тхьамка кхедара — Ножай-Юртовски района А. Шерипова ц1ерг1ча колхоза болхлой, шекара свеклаш хьувкъара — «Шалинский» совхоза къахьегамхой.

Республика эзараш болча хьалхалаттараша шоаш даьхача толамех рапорташ тел. Царна юкъе ба «Грозненский шурий № 15» йолча совхоза 922 тонн ялат аьрда комбайнер Ушуков Алхазур, «Терский» «Самашкинский» совхозашкара трактористаш Екин Василийи Бексултанов Ахьмади, «Джалка» яхача совхозера хьажк1аш леладу Абдулмежидов «Х1арои. Ножай-Юртовски района Кирова ц1ераг1ча колхоза тхьамка кхеду Пашаева Амару, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозеи Назрановски района «Экажевский» совхозеи коартолаш кхею Козлов Василийи, Евлоев Хьажбикари, кхы дукха бараш.

Т1а-т1а шераг1а ярхаш лат республика хьайбаш леладераша юкъе льина социалистически яхь. Иштта къахьега уж декхарийла бу вай республикана дешача доккхача совг1ато — КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК хьайбаш толамe 1енгаре дахара цар продукташ яхарен йохкарен планаш толаме кхоачашъярах ейнача Сийлен грамото.

Хьайбаш леладераша д1абахача ийс бетта дика хьокхамаш даьхад. Дулх доххара план кхоачашъяьй 100,9 процент, шура — 102, фуаш —109, тха—100,5 процент. Уж хьокхамаш соахка цу юкъа хиначул лакхаг1а да. Доккхий толамаш даьхад Назрановски, Наурски, Шелковской, Грозненски, Ачхой-Мартановски районашкарча хьайбаш леладераша.

Юрта боахамашта юкъе къаьстта дика толамаш даьхад «10 лет Октября», «Шелковский» яхача совхозаша, Шелковской района «Коминтерн», «Красный пахарь», Ведениски района Орджоникидзеси Ленинан ц1ераг1ча колхозаша, «Ачхой-Мартановская» яхача птицефабрика.

Доярк ашта юкъе хьинаре къахьег «Красный пахарь» колхозерча Алухадиева Элитас, «Коминтерн» колхозерча Лысенкова Аннас, «40 лет Октября» совхозерча Даурбекова Зинас. Цар х1аннзле х1ара шоаш беттача 1аттагара ияъ эзар совг1а килограмм шура лькхай.

Денеш бийсанеш планал совг1а долал а 1от1адетталодийташ, х1аьта цхьаккха хьайба а ца къастийташ къахьег «Грозненски шурий № 15» йолча совхоза хьакхорч лелаеча Сергеева Надеждас. Ведениски района Орджоникидзе ц1ераг1ча колхоза 1аьсий лелаеча Хаджиева Аьсета. Йа 1ушта юкъе ларжача яхь хьалхле лькхай Наурской района Ленина ц1ераг1ча колхоза вокхаг1болча жа 1ую Социалистически Къахьегама Турпалхочо Хамидов Эльмурзас. Х1ара б1аь кийна т1ехьа 162 1аьхар хьалкхебаьб цо. Х1ара котама т1ехьара 170 фуъ гулдаьд «Старо-Юртовская» птицефабрика болхлочо Абдулазиева Паьт1амата.

Дукха ба иштта хьинар на кходеш фермашка, кхашка, бешмашка къахьегараш. Тахан вай дега т1ара даькъала буа уж. Тешшаме да т1айоаг1ача хана а цар деррига шоай низаш оарцаг1даьха къахьегаргхилар, долга кхоачамех кхы а дикаг1а пайда а эцаш.

ЮРТА БОАХАМА производство кхы т1а дег1айоалаяра кхоачамаш долаш я совхозаши, колхозаш. Дукха за йоацаш царех лаьца парте обкома пленум хилар. Цига дийцар КПСС XXVI съезда решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара лов. Л. И. Брежнева установкаш т1а ма аххара доакъар дукхаг1а даккхараи цун дикал лакхъяран хьаькъсхьара дешаш. Из г1улакх промышлении ларда т1а даккхарах, белокаш дукхаг1а йоахка люцерна, рапс, соя, горох, викаца эдаь на бола ялаташ санна йола культураш д1аюв кхаш дукхаг1а хилийтарех, республика хьайбай боахам дег1абоалабеча укх т1еххьарча шерашка дикна х1ажаш кареги1даьннад.

Низаш т1адахийта къахьег доакъар кийчдераша укх шера а. Мошеи г1ожеи доакъар х1ара бежана соахкарчул 20 процент дукхаг1а кийчдаьд. Деррига де дезар даьд аьлча нийса дац. Кийтдаь доакъар деррига а дика дац. Массе а колхозашна, совхозашка прогрессивни технологег1а кийчдаьдац из.

Юрта боахама къахьегамхой ц1ей дезду эггара балхаш сихденнача деношка. Укх шера кхебаь хьувкъам чуэцаш латт, цунна цхьана ларда йолл т1адоаг1ача шера хургболча хьувкъама. Цу дукхача балхех боахамий къахьегамхой дика лоарх1абу.

Хала хете я массанахьа дика чакхдахац уж балхаш. Техникех лертт1а пайда эцац. Из цхьаи сменах лелаю. Туллийт ялат д1аде дезаш йола ха. Т1ехьадисад цхьадола боахамаш аябь ахара а. Дизза шоай декхараш кхоачашдац мелиорацe болхлоша. Дукха лаьтташ дисад хий на дуллаш.

Тха ц1ейна бувзабенна ба промышлении г1ишлони предприятешкара шофераш, дешара заведенешкара студенташ, юрташкарчеи городашкарчеи школашкара дешархой. Цар хьувкъам чуэцача доккха новкъостал даьд. Юрта боахама къахьегамхой ц1ераг1а дега т1ара баркал ала лов царна!

Укх деношка шоай юхедиса балхаш чакхдахара т1ате1а къахьегаш ба кхаш леладераш. Лоаццача хана чуийна яха лерх1 хьаькк1аш, шекара свеклаш, генараш, кхыйола культураш. Ялат д1адуаш боахк механизатораш.

Х1аьта хьайбаш леладерашта эггара бехктоккамег1а йола ха хьат1аккхаьчай. Деррига кхийш ха талхалехьа тоадаь лаха деза. Цхьа килограмм хилал дола доакъар довргдоацаш учети т1акьовкам оттабе беза.

Кхои бара г1ожача доакъара индустриальни хьисапе переработка е еза. Цудухьа еррига кормоцехаш болх беш хила еза. Хьайбаш 1ангара дахар — массане а декхар да. Цох тийша хургба д1ахо йолача хана хьайбаш леладерий болх.

Юрта боахама къахьегамхой шоай профессиональни ц1ейна накъабаьхкаб дикача толамашца. Пятилетка хьалхарча шера планаш т1айица социалистически декхараши толамe кхоачашдара хьинер айденна къахьег цар.

У. ЛЬЯНОВ,
Нохч - Г1алг1ай АССР юрта боахама министра хьалхара заместитель.

Тоалуш боаг1а ферма болх

Дукхача шерашка т1ехьабусаращца яр «Малгобекский» совхозера шурийна доахан кхоабаш йола ферма. Масала, соахка шера планаг1а лаьрх1ачох 60 процент мара ийар ферме яьккха шура. Бахача нахагара нийцар д1алаьрх1ача а гаьна кхоачаш ца еш йисар пачхьалкхенга шура йохкара план. Вешта аьлча, алхха цу цхьан шера боахама т1адиса пачхьалкхен декхар 117 тонн шура яр. Цо т1ехьатеттар еррига район а.

Цун бахьанаш дукха дар. Царех на1 — фермера доахан хьаьнси тайп-тайпарча фух дараш в1ашаг1ъийнен хилар. Партийни организаци дага а баьнна, совхоза кулгалхоша соцадир ферме леладеча доахана фу тоаде. Соахка ноябрь бутт боаш фермера эсала доахан д1а а даьха царна метта дикача фух дола 200 дукхьашха дахка бежан доаладир совхозо. Цунах доккха беркат а даьннад боахама.

Цуьнна тешал ду совхоза доахан леладеча ферма укх шерарча балха хьокхамаша. Шера планаг1а 400 тонн шура яккха езача, х1анзалехьа ферме яьккхай 363 тонн, пачхьалкхенна д1аеннай 324 тонн, укх шера план 350 тонн йолча. Соахка б1арчача шера пачхьалкхенга еххачул 127 тонн дукхаг1а я из.

Х1анз, маша лохденнача хана а, ферме х1ара кхоабача 1аттагара дийнахьа йоаккха шура пхе килограммаа совг1а я. Д1адахача шера укх хана ферме из хьокхам шиъ килограмм мара бацар. Тешшаме х1анз районе хьалхалаттарий муг1арашка д1аэттай ферма коллектив.

Ханал хьалха, Сийлахь боккхача Октябра ц1ейга укх шера шура яккхарен пачхьалкхенга йохкарен планаш кхоачашъяра социалистически яхье а баьнна хьинар кхо ца деш къахьегаш ба ферме ра доахан леладераш.

Социалистическа яхье хьалха ба божа беттараш Пошхоева Нина, Бельтоева Казира, Чантиева Макка. Х1аналехьа кхоачашъяьй цар шоаш леладеча доахангара укх шера шура яккхара планаш. Шоай декхараш кхоачашдара гарга ба Мамергова Банван, Узиева Хьасинат, Додова Зайнет, Миладоева Хатимат, кхыбола божа беттараш.

— Дика д1адоладаьд тха совхоза фермерча доахан леладераша цхьайтталаг1ча пятилетка декхараш кховчашделга, — дувц совхоза партбюро секретара Темирханова Тамарас. — Дикача къахьегама' хьокхамашца чакхдоакх цар пятилетка хьалхара шу. Тха доарх1ама1а ворх1лаг1ча ноябре кхоачашъю цар укх шера доахангара шура яккхари пачхьалкхенга йохкарен планаш. Эггара к1езигаг1а лаьрх1ача а 50 тонн шура шера планал совг1а пачхьалкхенга йохка лаьрх1а а ба уж.

Тха доахан леладерий коллектива кхотаеча, хьалхаша латта декхараш дизза кхоачашдаро на оарцаг1йоакхча доккха даьа кхоач коммунисташа Пешхоева Нинас кулгалдеча фермерча партийни группагеи т1еяеп къахьегамеи ветерана Гуноев Йоакъапа кулгалдеча профгруппагеи. Цар кулгалду социалистически яхьа. 1алашду ханнахьа цун итогаш елгеи яхье котбаьлнараш безбелгеи.

Ферме тойтара агатаца кийчъеш, пенгаает арахеца. Хьайбаш леладерашта керда газеташ, журналаш, художественни литература лоатта деш доккха новкъостал ду культура болхлоша. Долакоарча культура Ц1еи методиста Чертоева. Лолеи библиотекара Бельтоева Аьсетеп.

Мелла боккха пайда баьнабале а, алхха цхьанех — фермерча доахана фу тоадарах хьахинна 1ац совхоза доахан леладерий къахьегама толамаш. Укх шера белггала эргадоаккхаш тоадаьд совхозе доахан кхоабилгея царна 1унал делгеи.

Цу хьакъехьа эггара хьалха белгалдаккха доаг1а б1аьсти дениз гурралца доаханна мошаа докъар хургдолаш совхозе тайп-тайпара доакъара культураш д1айийналга. Цe горо еннай ферма болхлошта б1арчача ахкана дийнахь а бус а доахан доаьадеш цунца цар маша лакхдеп.

Пайданаг1а долча тайпара доахан доажаделга лоаш ба сютинкаш а. Х1ана аьлча доахангара хьайоакхха шура дукхаг1а хилча царна а божа беттараща нийсса ахчан совг1аташ лу х1ара бетта. Иштта оттадаьд хьалхехьа совхозе ч1оаг1даь социалистически яхьа хьалаш.

Хьалхарча шеращкаччул дикаг1а леладу совхозе укх шера юкъарча хьайбашта тайп-тайпарча доакъарий кхоачам в1ашт1ехьбаккхара г1улакх а. Совхозе х1анзалехьа хьенха арг1ашка яхийтай 350 тонн йол. Х1анз а д1ахьош да йол 1алашъелга. Д1аеллай 400 тонн сенажи 3200 совг1а тонн силоси. Цхьа эзари цхьа б1аьи тонн ча 1алашдаьд. Совхоза нан доахана лертт1а кхоабаш 1ангара дахара шортта доакъар да.

Къаьстта боккха лоарх1ам болаш да 1ай доахан кхоабача моттигашка тайп-тайпарча доакъарий кхоачам в1ашт1ехьбаккхар. Ханнахьа хьат1аьза доахан кхоабача ферма коа латт 150 тонн йол, укхааа хьадена д1аоттадаьд 200 тонна, ферма коа д1аеллай 400 тонн сенажи 1500 тонн силоси. Из шортта да доахан 1аьгара дахара.

Х1анз сихонца доахан латта моттигаш 1анна кийчъеш ба совхоза г1ишлонхойи хьайбаш леладераши. «Из болх д1аболабелга к1езиг-дукха т1ехьадаьннад тха, — муш1арал ду совхоза кулгалхоша. — Соахка дика тоадаь цхьацдаллахьа толлар хьахеи к1ир тахен мара ца дезаш да тха доахани 1аьсийи латта кийчйш. Доахан чуоттаду ха — 15-г1а октябрь хьат1аккхоачаш уж балхаш чакхдаха а кхувргда тха».

Шеко яц, совхоза хьайбаш леладераш лертт1а кийчо яь 1ай доахан кхоабилга 1алашдергхиларах а фермана хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдаргца цхьайтталаг1ча пятилетка хьалхара шу чакхдоаккхаргхиларах а.

А. ХАРСИЕВ,
тха собкор.

КОТБАЬННАРАШТА — СИЙЛЕН ГРАМОТА

1980-1981 шерашка 1ан заманахьа хьайбай, продукци йоаккхилгеи йохкилгеи аьсандаккхара лелаьча Ерригсоюзни яхье котъьннанчех я Нохч-Г1алг1ай АССР Шелковской район а. Из толам баккхерах КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота хьожаьяр цунна.

Селхан районни культура Ц1аг1а из деза совг1ат д1аделара хетаяь собрани хилар. Из хьайийлар парте Шелковской района хьалхарча секретара Социалистически Къахьегама Турпала В. Г. Табацковас. Цо къамаьл де дош лу парте Нохч-Г1алг1ай обкома бюро члена, облсовпрофа председателя Олейников Геннадий Гавриловича. Цо баркал аьлар района хьайбаш леладераша, берригача къахьегамхошта соахкарча 1ай беркате болх барах, д1ахо йодача хана а кхы байракх лакха лоаттае, дикаг1а къахьега шелковчанаш т1ахьийхар цо.

Цул т1ехьаг1а цо района кулгалхочуна д1алу КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота.

Цу совг1ато шоай хьинари низи яхы а ч1оаг1аг1а айдаь хилярах дувцаш шоай къахьегама цитта дакъа ма барах Коммунистически партенеи Советски правительстванеи дег т1ара баркал оалаш къамаьлаш дир Ленина орден лелаеча «Шелковский» племзавода директора Б. А. Ерика, Ленина ц1ераг1ча колхоза № 5 йолча жа леладача ферма заведующе Х. Н. Рубаева, «Путь к коммунизму» колхоза доярка Г. П. Чермашевас, «Коминтерн» колхоза шурий-тоарии ферма заведующе М. М. Кутыкос, кхычар. Цар массане тешаш бехар КПСС ЦК-еи парте областной комитетаи шоаш карарча шера а еррига пятилетка а заданеши социалистически декхараши кхоачаш а т1еккхоачаш а дара де мел эшар дергде, аьнна. Гулбеннараш гетгара ч1оаг1а раьза а болаш парте Центральни Комитета Политбюро, новкъоста Л. И. Брежнева ц1ерг1а письмо дахьийтар цар.

С. ШАБИЕВ.

ГОВЗАНЧ

Кхоалаг1ча разряда токарь, коммунистически къахьегама ударника Дмитриев Александр Григорьевичa Грозненски ремонтно-механически завода цхьоалаг1ча механо-сборочни участке къахьега пхи шу мара дац. Цул хьалха Советски Эскаре г1уллакх деш хинав Александр Григорьевич. Цига цо 1омайир авиационни механика говзал.

Токара говзал 1а 1омаяр фу бахьан долаш нийсденнад? — хьыттар аз Александрга.

— Механика болх во бец х1анз халкъа боахама моллаг1ча участке ч1оаг1а эшаш а ба. Цхьабакъда, Советски Эскаре т1улакх даь а ваьнна ц1авеча сай кулгашца хьадаьр, кийчъяь продукци гурийолча балха ваха лаьрх1ар ал. Укхаза ч1оаг1а лоарх1аш а бувцаш а бар токараш, къахьегама ветеранаш Багашев Увайс, Андреев Леонид, кхы дукха бараш. Цар муг1арашка д1аэтта къахьега лайра сона.

Токара учейни волаш д1аболабир Александр Григорьевича механо-сборочни участкера ший болх. Вай лакхе хьоахаваьча токара Андреев Леонида новкъостал деш цхьа бутт боаллашехьа толамца караерлайир цо токара говзал. Т1ехдика экзаменаш д1а а енна, ше болх бе волавелар из. Пхи шу лизад цу хана денз. Цу лоаццача хана къовача токара производстве нараг1лийнараш чот яь варгвоацаш дукха да. Электромеханически участкера станокех цхьаккха ни цунна ца йоваш. Цудухьа укхазара моллаг1а токарь ц1амог1аш хиина е кхы бахьац нийсденна балха ца воаг1аш висача цун метта д1а а этте болх бу Александр Григорьевича. Цхьан ханна шин станока т1а болх а беш, продукци арахеца а 1омавенна из.

Цо хадданза нъовсам лоаттабу ше хьаеш йола продукци т1а-т1а дикаг1а хилийтара. Х1аьта цо хьаеш йола продукци дикен т1ехдикен мара хилац. Цудухьа из ерригга а цкъа д1аелча юха ца ерзаеш д1айохийт ОТК контролераша.

Механосборочни участке эггара дикаг1а лоарх1аш вола рационализатор а ва токарь Дмитриев Александр. Цхьа шу д1адахийтац цо производствана дукха пайда беш йола массехк рационализаторски предложени балха юкъе ца йоалаеш.

Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен ц1и лелаеш волча Дмитриев Александра доккхий декхараш т1айийцадар цхьайтталаг1ча пятилетка хьалхарча шера план укх шера 7 ноябрга кхачалехьа кхоачашъе. Уж декхараш ханал хьалха кхоачашдара шийт хьинари низи кхо ца беш къахьегаш кхийнача цо цхьа бутт д1абахийтабац пачхьалкхеи план 170—180 процент кхоачаш ца еш. Шера план дикка т1еххкоачаш яь хиларах рапорт делар цо укх шера СССР керда Конституци дензлеча денга кхачалехьа. Е шу чакхдалалехьа т1адоаг1ача шера хьалхарча квартала план а т1еххкоачашъе лерх1 цо.

Б. КОСТОЕВ.

КАТЭК — къоначар г1ишло

Канск а Ачинск а яхача городашта юхе в1ашаг1йоллаш латт шиъ бола доагорэнергетически комплекс. 1аламо 1алаьмате дукха тайша к1ор д1ахьулабаьб укхаза. Х1анз техка яьннай 600 миллиард тонн к1ор бола моттиг. Цох дизлаг1ча даькъ т1ара бар к1оарга балла, дарег1ча гуччахьарча способаг1а хьабаккха йиш йолаш ба из. Дагардаьд, Донбасса шахташкара боаккхачул тонн к1ор боаккхилга укхаза 12-зза дарег1а долга.

Канско - Ачински доагорэнергетически комплекса (КАТЭК) доазонашка хьалъе лерх1 ткъаь итт совг1а к1оран разрез. Царех дукхаг1чар йиш - хулийтаргья шера 60 миллион тоннага кхоачаш доагор дикхар. Х1анзле царех 1алаьмате йоккха ца1 — Березовски яхар хьалъеш латт. Цига хьабаьккха к1ор лаьрхх1ача транспортеро электростанце д1акхоачаберг ба. КАТЭК-а чуйоаг1аргья дуне т1а эггара йоккхаг1а йола итт йовхала электростанци, царех х1аране 6,4 миллион киловатт электроэнерги йоаккхаргья.

2000 шу хьат1аккхоачаш «К1оран разрез — электростанци» яча энергетически тандемашта 1от1аххетаргья к1оран обогащени ерг1ола комбинаташ. Цул совг1а, КАТЭК-а чуйоаг1аргья лакха октанови бензини дизельни доагори арахецаргдола предприятеш.

Кагирхоша накъа а доаццаш хьалъеча дукхача йоккхийча халхьбрахамя объектанга юкъе керттера яр КАТЭК я КПСС XXVI съезда болх чакхбаьнна дукха яллалехьа укхаза хьаххаьчар къоначa г1ишлошьерий арг1анара отряд — еррига республикашкара х1ана вац аьнна цхьа эзари ших б1аьи з1амига саги йо1и. Комсомольцаша шоай отрядах партийни съезда ц1и тиллар.

— Тхона дукха хеза а хезадар, оаха дукха деша а дийшадар КАТЭК-ах, — йоах КПСС XXVI съезда ц1ераг1ча отряда члена Беляев Владимира, — цудухьа тхоаш эшаргдоландаь укхаза дахка лаьрх1ар оаха. Укх г1ишлон боарамо, Сибареги1еи 1алама хозало пецдаьхад тхо.

— КАТЭК са вахаре эггара хьалхара йоккха г1ишло, — дувц сесагон марон Горбановг1аь Людмиласи Сергейи. — Тхона ч1оаг1а, хоза дет укхаза. Шоай ханна тха даьцца-воайоца а лоарх1аме г1ишлош хьалъеча балдаш даьд. Дезала традици д1ахо яхьа лаьрх1ад оаха: мехка «керттера электростанци» (КАТЭК-ах иштта оал оаха) укхаза хьалъь даьлча нах йовхали сердали лургья...

Сибареги1а шоай ло1амаг1а баьхка нах хьалхарча юкьгах палаткашна баьха хаваш д1аьннай. КАТЭК-е хьаенна отряд дикача общежите д1атарийр. Х1аьта саг йоалдаьраша дукха ха йоаццаш царна лаьрх1а хьалдаьча ц1аг1а квартираш елар. Хургйолча города хьалхарча районе х1анзале долаш да кинотеатр, спортплощадкаш, библиотекаш, сарахьа болх бу дискотекаша. Ерригача кагирхой коллективашта кулгалдара в1ашаг1ъеллача комсомола ЦК моттигерча штабе даим дукха нах кул. Кагирхой балха а салa1ара а дешаш къесталара укхаза ух бригадираш. Цига тхона вайзар Уралера КАТЭК-е веча бригадир Еськин Владимир.

— Со шофер ва, бакъда х1анз бетонщикий бригадана кулгалдеш ва, — йоах Владимира. — Березовски ТЭС-1 — КАТЭК-а хьалхара электростанци хьалъеча дакъа лаьар дукха професси хийцай аз. 1983 шера тоя яла еяш я из. Дукхача кагийча наха керда говзалаш 1омаяьй укхаза. Из де йоаг1 я КАТЭК-ерча дешаре комбинате. Х1аьта дешара меттиг эшар долаш да: общежитешка занятеш яра лаьрх1а ц1еношта. Лакхеча дешара заведенешка дешаш бараш та хьайийла консультацион пункташ я. Со се укх шера институте деша ваха лаьрх1а ва.

Сибаретг1ен г1ишлонашка болх беча дукхача кагийча вахахи мехкарехи т1ехьаг1а инженераш хул. Цу тайпарча г1ишлошка болх баьча специалистий къаьстта лаха мах бу.

Юрий ХОЦ
(АПН).

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ФУ ДИСАР ДОКЛАДЧИКА ЦА ОАЛАШ

Сунженски районе Автотранспортни предприяте хиннача отчетно-хоржамий партийни собране белгалдаьккхар отчет еча юкъагIа организаторски массово - политически болх чакхбоахаш коммунисташа шекх йоацаш дукха толамаш. Уж дика хьахьокх производственни хьокхамаша. Соахка цхьалагIча квартала планови заданеш дерригача хьокхамашта кхоачашъяьй коллективо. Укх шера а белгталаре толамаш даьхад. Августеи бархI беттеи планови заданеши социалистически декхараши дерригача хьокхамашта хIана даьдац яьшна кхоачашдаьд. ПлангагIа 34 эзар тонн мовхьаш дIадаьха дезача метте, дIадихьад 42,6 эзар тонн, 48 эзар тонно-километр яьй планал совгIа.

Социалистически яхье хьалхле лелаьраш коммунисташ ба. Йалха овсарле лакха йолеш къахьийсад водителаша В. Г. Муртазова, А. Т. Сенчукина, И. Дышниева, В. А. Чичконова, Ш. Т. Тажаева, К. А. Шатаева.

Дьаха толамаш цхьанна а тайпара хьуладе йиш яц партийни организаце балха тIарча цIенхаштарча кхоачамбоацараша а цхьаццаболча коммунисташа партийни дисциплина телхаяро а. Уж кхоачамбоацараш бахьан долаш кхоачашъяьац укх шера 8 бетта пассажираш дIаюха кхуьлара план, лаьрхIачул лохагIа хиннай къахьегама овсарле, планагIа лаьрхIачул кIезигагIа балха ерийиннай автомобилаш.

Собране белгалдоахар, цхьабола коммунисташ партийни дешара системерча занятешка ихобац, хIаьта из бахьан долаш деша багIараш кIезига вIашагIихоташ а каст-наста юкъагIа ювлаш а хиннай уж. Занятешка къаьстта кIезига ихеб коммунистеш П. У. Королев, М. М. Оздоса, А. М. Журавлев, В. Г. Муртазов, С. Цороев, яхаш.

Парторганизаце дисциплина мела хилар хьахьокх, коммунисташ партийни собранешка ца ахаро цхьаццаболча коммунисташа массехк шера цIаккха а собранешка къамаьл ца даро, партбюрос хан-ханнахьа заседанеш ца яро. Эсала болх баьб «Знание» яхача обществ юххьенцарча организаце (председатель Я. Я. Эльжуркаев). шера 25 лекци йийшай, уж йийшараш а керттерча даькъе «Знание» яхача районни общества лекторараш ба.

Отчет еча юкъагIа партийни бюрос тоьал укла тIаахийтай коллективе кхетама болх бара, надраш балхаш тIа дIанийсъяра дешашта. Уж дувца уттадаьл партбюро, партийни собранешна, хIаьта а цу дешашка хIана а дукха да кхоачамбоацараш. ТIехдовхаш маларш мелаш, из бахьан долаш балха тIерабувлаш моттигаш я. Къаракъаш а мелаш, балха а ца боагIаш лелаш хул слесараш Ющенко, Жучкин, водителаш Гайдин, Зайцев, Крымов, Харченко, Синчиков.

Коммуниста нов. Зиновченковас массехк масал доаладир партийни организаце дисциплина мела хиларах доала вулам, марксизма-ленинизма уйланца коллективана кхетам балара цо ю новкъарле хьахьоккхаш. Партийни образоване система кружокашкара занятеш деша багIараш геттара кIезига хьаухаш хул, йоах цо. ДукхагIа йолча хана 7—8 саг мара хилац, хIаьта массала а ухараш цаIаш ба. Геттара мела я дисциплина комсомольски организаце, ийсса ахаш хIана бац яьнна болча комсомольцаша план кхоачашъяц производстве, дукха ба царех прогульщикаш.

Партийни дисциплина мела хиларах дийцар шие къамаьл деш партийни бюро члена нов. Галаева. Дисциплина мела хиларца мара кхы цхьанна хIаманца кхетаде йиш йолаш дац керта бола бахьан а доацаш коммунисташ тIа ца бахкарех партийни собранеш юкъагIа ювлар, геттара кIезига ух коммунисташ политзанятешка.

Къамаьл де доаш эц партийни организаце къаьнагIча коммунистех йолча нов. Белоусовас. 1944 шера дена ух со партийни дешара системерча занятешка, соахка а хан-ханнахьа ихай политзанятешка. Цхьабакъда, занятешка ихараш керттерча даькъе пенсе тIа баха ха йола нах бар. Занятешка ца ухача цхьанна а коммуниста доаш шийн заседане дийнадац партбюрос. Цхьаццабола коммунисташ хьа ца бахкар бахьан долаш парте-бранеш ца хулаш юсаш моттигаш кийнай, хIаьта а церна бьа цхьанкха тайпа бехк а бац. Партийни собранешна вай тIайийраш дика решенеш я, цхьабакъде, уж кхоачаш мишта ю коммунисташта хоаш дац. Партбюро секретара хала мичад хьалхагIа хиннача партийни собране яь решенех мишта кхоачашъяьй аргIанарча собране коммунисташка хоам бе. ХIанз а каст-каста моттигаш нийсалу Уставо дIадехараш коммунисташа кхоачаш ца деш, дисциплина каст-каста телхаю къонача коммунисташа. Цо хьахьокх, къонача болхлошта, къаьстта а къонача коммунисташта, юкъе кхетаме болх партбюрос мела беш хилар.

Собране белгалдаьхар, профсоюза моттигерча комитето кхетама болх мела лелабь хилар, спортивни мероприятешка ца вIаллa дIальежа ца хилар. Болх дика баьб халкъа тIахьожамхоша, къахьегамеи финансовии дисциплина телхаяйтанц. Халкъа рузкъа лечкъадергдола наькъаш дийха лоттадаьл. Цхьабакъда, предприяте кIезига моттигаш хиннаяи кулгаIа цIена бовцача наха администраце бе боагIа бехк ца беш. Цу тайпарча наха юкъе каст-каста гучаюлл коммунистий нн. Висаитова. Шенгиреева, Цороева тайпан цIераш. Царех цхьабераша, йоах нов. Петрашинас, халкъа тIахьожамхошта бIарга гучча шоашта болча пайдана путевкай листаш тIа харцахьа уттаьй спидометро хьахьонха цифраш. Цу тайпара правилех шоашта дош ца хетилга, администраце оалаш хIама доацилга хьа а хьоикаш.

Къахьегамеи партийни дисциплина чIоагIъяьа, политико-массови, кхетама болх тоабаьа барг ца хиларах, цхьаццаболча болхлоша, къаьстта а коммунисташа, дисциплина телхаяр производствана lаткъаш хиларах дуьцар коммунистаща. Цар дийцар парторганизаце секретара доклада тIа ца оалаш дисар дар. Доклада тIа хьийра хIама алазар лекторий, агитаторий, политинформаторий балха хьакъехьа, вешта аьлча кхетама болх лелабе безаш болча парте бIухоех.

Парторганизаце бьа болх мегаргболаш лархIар собране, партбюро керда состав хержар. Партбюро секретаралла юха а В. Ф. Попов хержар.

А. ЗИМАРИН.

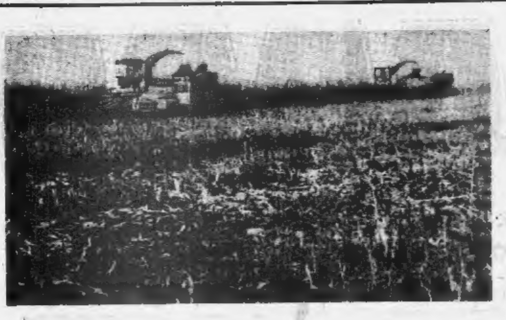

Хьажкlаш сиха чуэц

Укх шера кердача индустриальни технологегIа 1200 гектар хьажкIаш хьалхкхеьай Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхозе. ТIаеIIа уж чуэцаш йоаха механизатораш. Цар шоай «Херсонец-7» оалача итт комбайнал совгIа, «Сельхозхимия» объединенера «Херсонец-200» яха шин комбайн а йоалл цига хьурнъам чуэцаш.

Уж керда комбайнаш лелаеш ба Н. Чеботарев В. Хрыкин. Цхьа хIара даьккхад цар Херсон яхача городе комбайнаш Iомаеш. Уж цига дика Iомабеннилга гуш да. НормагIа 8 гектар йолаш, царех хIаране дийнахьа 12 — 13 гектара тIара хьажкIаш чуэц.

Комбайнашка сайца ха ца йоалйташ къахьег шофераша Н. Ждановеи В. Беловеи. Царех хIаране а 150 — 170 процент кхоачашъю дийнахьа балха норма.

Района «Сельхозхимия» объединене керттерча агронома Л. Оара шоай болхлоша беча балха хьакъехьа дувц:

— Пхи бIаь гектара тIара хьажкIаш чуйидай тха комбайнераша. ХIара цхьацца «Херсонец-200» яхача комбайнал «Херсонец-7» яхача кхозза дукхагIа чуэц хьажкIаш. Боахама кулгалхой раьза ба цар беча балха.

ХIара гектара тIара 40 центнер фуаллъяьха хьажкIаш йоах. Шоаш тIайийца социалистически декхар толаме кхоачашдара хьинар ца кхоадеш къахьег колхозхоша а царна новкъостала баьхкача «Сельхозхимерча» механизатораша а.

С. АКАЕВ.

СУРТА ТIА: «Херсонец-200» яха комбайнаш йоаха хьажкIаш чуэцаш.

Автора сурт.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЯРА — ДУКХАГIА ТЕРКО

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета законодательни предположеней массазарча комиссе заседани хиннай, цига йийшаи Гудермесски районе общественни порядок лораяреи бокъонаш телхайра профилактика яреи дешаех еча гражданий сходий хьакъехьа Гудермесски горисполкома председатела А. Г. Кииздарова ть доклад. Цига белгалдаьккхад гражданий вахара эггара лоархIамегIа доза дешаш дуцIара, законаш, партеи правительствай соцамаш, шоай решенеш дIайовзийтара, хIаьта иштта городея юрташкеи баха нах общественни порядок чIоагIъяраи бокъонеш телхаяра профилактика яреи оарцагIбахара а гражданий сходаш еш хилар.

Горисполкомо района ерригача юрташка ю гражданий сходаш, белгалъю цар ден повестка, сходашка цхьа викалаш ухийт. Района Советни исполнительни распределительни органаша шоай балхах йола отчеташ ю гражданий сходашка. Цига доклдаш ю горисполкома, цун отделий, бокъонаш лораеча органий болхлоша, поселкай юртий Советий исполкомий председателаша.

ТIеххьарча кана гражданаш бахача моттигашка хиннача собранешка дийцад укх тайпара дешаш: «Совета территоре тIа социалистически законаш телхаделга дIадаккхарах общественни порядок лораяран долча юртарча общественноста декхарех», «Бокъонаш телхаерашта духьала къовсам лоаттабари интернациональни доттагIалла чIоагIдари — юрта бахача хIаране декхар», «Юрта бохабу маларах меларан алкоголизманен духьала лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезарех». Цул совгIа гражданий сходашка йийцай горисполкома чурча гIулакхий отдела участкови инспекторий отчеташ, хоамаш лаьд халкъа судий приговорий хьакъехьа, юрта бахача наха бокъонаш телхарах прокуроро яьча представлене хьакъехьа.

Цунца цхьана комиссе белгалдаьккхад Гудермесски районе общественни порядок лораяреи бокъонаш телхаяра профилактика яреи, дешаш гражданий сходаш практикана юкъе цхьаьдола кхоачамбоацараш хилар а. Социалистически законаши правопорядоки чIоагIъяра Советаша, цар органаша, общественноста беча балха боарам, къьнарча замах юхедисача зуламеча гIулакхашта духьала лоаттабу къовсам хIанз а билза парте XXVI съездо, «Идеологически политико-кхетамен болх дIахо тоабера хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамо дIадехаршка хьежна бац.

Районе хIанз а дукха ду зуламаш. Бокъонаш телхаяра керттерча бахьанех да юрта бохабу маларш мелар, тунеядство. ХIаьта а халкъа депутатий Советаш, цар исполнительни комитеташ, предприятей, организацей, учреждений кулгалхой кIоаргга анализ еш бац бокъонаш телхаяра. Цу дешаех йоагIаш йола выводаш яц.

Харцахьарча гIулакхашта духьала лоаттабеча къовсаме боагIача тайпара пайда эцаш гражданий сходий, новкъостий судий, шоай лоамеча халкъа дружиний, несовершеннолетнийсамаш комиссей, зуламаш дерашта еча общественни воздействе кхыча формайи средствайи торонех. Гражданий сходаш ийчъяраи чакхъяхараи Советаша беш бола болх хьадде цхьа система йолаш бац, из дукхагIча даькъе зулам даьчул тIехьагIа бу.

Хила йоагIача тайпара яц гражданий сходий учет, цар документаци. ТIайийо решенешна цига белгалъю мероприятеши декларативни хьесапе я, гIулакх тоадара де дезача хьадача гIулакхашта меттел болх «тоабе», «айбе», «бехктохкам лакхбе», иштта кхыдола тIахьехамаш ду. ЛерттIа тIахьожам лоаттабац решенеш кхоачашъяра. Гражданий сходашка еча докладаш тIа, къамаьлашка, решенеш тIа общественни порядок телхаерий, къаьнача замах юхедиса зуламо гIулакхаш леладерий, наха сатийна баха а къахьега а духьале ерий цIераш ца йоахаш моттигаш нийслу.

Комиссе тIадоӀадаьд Гудермесски горисполкома, халкъа депутатий поселкоии юртийи Советий исполкомашта общественни порядок лораяреи бокъонаш телхаяра профилактика яреи дешаех гражданий сходаш яра практика тоелга, ерригача территоре тIарча правопорядка лоаттама хан-ханнахьа а кIоаргга а анализ елга, бокъонаш телхаяра бахьанаши хьалашши гучадохилга, уж кхоачамбоацараш дIададахара хоадам боллаш дола гIулакхаш чакхдоахилга; правопорядок лораяраш зуламаш ца хилийтарах чаччахьалехев органий а общественноста а болх вIаштIехьбоккхилга, хан-ханнахьа гражданий сходаш а еш цар торонех шерагIа пайда эцилга, города а юрта а лоархIаме доза дешаш гражданашка дувцийта а уттадеш дукхагIа цу балха депутатаи юкъе увзилга.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ ЧАКХДАККХА ШУ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу чакхдалл дукха ха йисаяц. Республика производствени коллективаша дIабахача ийс бетта планаши тIайийца декхараши кхоачашдара итогаш яьй. Цу итогаща хьахоох хьалха латта коллективаш фабрикашка, заводашка, гIишлончеча, колхозашка, совхозашка, транспортиц а кхыйолча а организацешка чIоагIа хьинар айдь къахьегаш йилар, планови заданеши тIайийца декхараши ханал хьалха кхоачаш а деш боарамагIа болх белга цар Iалашдеш хилар.

БIарчча хьанийцача республика промышленноста продукци мехьала яккхара ийс бетта план 100,7 процент кхоачашъяьй, цу даьксе союзни доалахьарча предприятеша 100,2 процент, республикански доалахьарчар — 102 процент а еш.

Кхоачашъяьй мехкдаьттеи гази яккхара, электроэнерги мехкдаьтта хьеча продукци, мехкдаьтта аппаратура, тракторни прицепаш, кIир, халкъа эша а культурно - бытовой гIулакхаштен боахаман лаьрхIа товараш хьадара йола ийс бетта план.

Культурно - бытовой гIулакхаштен боахаман лаьрхIа товараш арахецара ийс бетта программа кхоачашъяьй 102 процент соахка цу хана хинначунца ийсдича уж товараш арахецилга 7 процент лакхденнад.

Дикка доккхий толамаш даьхад мехкдаьтта доаинхача промышленноста болхлоша. БIарчча хьанийцача «Грознефть» яхача объединене планал совгIа даьккхад 29 эзар тонн мехкдаьттеи 29 миллион кубометр гази.

Продукци мехьала яккхара план кхоачашъелга Iалаш а деш дукхача предприятей коллективаша хIара бетта дукхагIа хьаю продукци.

Соахка укх кана хиннача ийсдича Грозненски ремонтно - механически заводе 8 процент дукхагIа арахийцай продукци, «Промавтоматика» НПО опытни заводе — 6 процент, «Красный молот» яхача заводех швейни производственни объединене — 5 процент, Грозненски экспериментально - механически заводе — 13 процент дукхагIа. Продукци дукхагIа арахийцай кхы дукхача предприятеша а.

Цунца цхьана, итогаша къахьоккхаш ма хилара, гIулакхаш ниттадика лелаш ерригача производствени коллективашка. Халахете а, тIехьаюсаш, шоай планаши декхараши кхоачаш ца деш участкаш, цехаш, производстваш, кхыметтел бIарчча предприятеш а йолаш я. Из бахьан долаш бIарччача отрасла а республика а хьоикамаш доху.

Продукци дукхагIа арахеца торонаш ерригача предприятешка йолаш я. Цхьабакъда, машинех, оборудованех, балха низах пайда эцаш хилар бахьан долаш дукхача заводашкеи фабрикашкеи дукхагIа арахецаш хила продукци кIеангагIа арахийцай. Цу гIулакха сагота хила боагIа кулгалхой, специалистащ, общественни органашеш.

ДIабахача ийс бетта арахеца продукци 11 процент кIезигъеннай цементни заводе. ХIаьта Нохч-ГIалгIай карьероуправлене — 9 процент, кога гIирс беча фабрике — 5 процент, ацетонови заводе — 10 процент, Бено-лоески леспромхозе — 8 процент, Сунженски мехлесхозе — 4 процент, гIишлон управлене Грозненски аьшкабетонни изделей заводе — 3 процент, макаронни фабрике — 8 процент.

Цу тайпарча предприятей перечень дIахо яхьа йиш яр. ЗаконагIа отта доагIаш да укх тайпара хаттар: белгальъча предприятей кулгалхойи специалистащи цу тайпара тIехьабискар дIадаккха а планаши декхараши кхоачашделга Iалашде а мадца лерхIаш ба?

Дукха предприятеш тIехьаюсаш хилар бахьан долаш мехка халкъа боахамга дIа ца кхоачаш йисай дикка дукха продукци, цу даькъе 4 эзар кубометр хьу, 5 эзар кубометр херх хьекха хьу, 5 миллион гаргга кирпичаш, 27 эзар кубометр аьшкабетонни конструкцеши деталеши, 149 эзар тонн цемент, 19 эзар чухьнахьа духхаду трикотажни баракъа, 10 эзар тIехьанахьа дуьхаду трикотажни баракъа, 321 эзар пара когагIирс, кхы тайпа дукха продукци.

Белгалденнакха доагIа продукци мехьала яккхара план дукхагIча даькъе предприятеша кхоачашйой а ассортиментагIа продукци арахецара план кхоачаш ца еш юсаш хилар. ДукхагIча даькъе из нийсалу предприятей кулгалхошеи специалистащеи бIарчча хьанийцача «юкъарча боарама» план кхоачашъяьа хилар. ДукхагIча даькъе из практика хIанз а дIа ца яккхар бахьан долаш.

ЧIоагIа эргаш да къахьегама овсарле лакхъяра хьоккхамаш а. Дукхача коллективашка де мел дезар ду къахьегама овсарлеи план кхоачашъелраи из лакхъелга Iалашдаран. Цу хьакъехьа белгалбаккха боагIаш ба ялапови заданеш кхоачаш а еш къахьегама овсарле дикка лакхъелга Iалашдаь йолча коллективий дика болх.

Соахка укх хана хиннача ийсдича цхьан болхлочоа лаьрхIа арахеца продукци дукхагIа хиннай заводашца: «Трансмаш» — 8 процент, «Красный молот» — 7 процент, радиотехнически заводе — 14 процент, Гудермесски медицински инструментий заводе — 6 процент, Грозненски экспериментально - механически заводе 10 процент.

ЙоагIачул дукхагIа арахийца ерригача промышленни продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийцай Карабулакски химически реагентий, «Нефтехимавтоматика», «Красный молот» яхача, Грозненски ремонтно - механически заводашка, шурий промышленноста объединене. Iа да бокъонца боагIача тайпара общественни производства эффективность лакхъяра тIехьа къовсам лоаттабар.

Доланза кхыча тайпара гIулакхаш а. «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводе къахьегама овсарле 2 процент лохъяьй, макаронни фабрике — 7 процент, «Ачалуки» яхача минеральни хий доаккхача заводе — 18 процент, ацетонови заводе — 10 процент.

ХIара предприяте кIеанга резерваш яц балха ха оехьа йовелга дIаденкхара, штурмовщина лелаярца, нах балхашта тIера буваларца, болхлой кадраш балхара дIаювларна къовсам лоаттабара чотах къахьегама овсарле лакхъяра. Боккха лоархIам болаш да къахьегам бокгади методагIа вIаштIехьбоанкхилта юкъедоалдар.

1981 шера хьалхарча ах шера 1980 шера цу хана хинначуща ийсдича республике балха ха йовелга 18,4 процент кIезигденнад. Из да къахьегама дисциплина чIоагIбеш, къахьегам дикагIа вIаштIехьбоаккхаш коллективашта юкъе дукха болх бьа хилар.

Цхьабакъда, пайда эцанза йола резерваш цу лоархIамеча гIулакхаца хIанз а кIезига яц, дукхача коллективашка къахьегама дисциплина йоаггIача тайпара да. бахьанаш доацаш нах балхашта тIера бувал, боаггIача боарамагIа болх бац — цу деррига ерригаеша дикка доккха зе ду производствана.

Цхьан болхлочоа лаьрхIача йоаль балха ха укх шера хьалхарча ах шера хиннай: Карабулакски руднийн йоаца гIишлон материалаш йоахачеи чаккйоахачеи заводе — 12 ди, Сунженски мехлесхозе — 11 ди, Назрановски трикотажни фабрике — 7 ди гаргга, Грозненски кога гIирс беча фабрике 5 ди.

Расчеташа хьахьоихачох, балха ха зехьа йоаир бахьан долаш республика промышленни предприятеша хIара шера яра ца хецаш юс миллион сома продукци.

Производственни коллективашка кийча а ях кхоачашъеш латт материалаши доагора - энергетически ресурсаши кхомби дIаахийтара йола мероприятеш, хIаьта цунах доккха гIулакх а хул производствана интенсификаци яра программа кхоачашъяра.

Укх шера хьалхарча ах шера промышленни предприятешка кхоьй 2 эзар тонн совгIа Iаьржача металлий прокат, 500 тонн цемент, 7,8 эзар тонн условни доагор, 25,3 миллион киловатт-сахьат электроэнерги.

Соахкарча кормашца ийсдича 1981 шера хьалхарча ах шера «Красный молот» заводе кхоьй 1,2 эзар тонн Iаьржача металлий прокат, 383 тонн условни доагор, 2,3 эзар Гкал йовхала энерги, 3 миллион киловатт-сахьат электроэнерги. Iаьржача металлий прокат кхоьй иштта «Нефтехимавтоматика», «Трансмаш», «Пищемаш» яхача заводаша, кхыча предприятеша.

Котельно - печной доагора керттера потребитель я «Грозэнерго» яха районни энергетически управлени. Карабча шера хьалхарча ах шера цу управлене соахкарча нормашца ийсдича 1,3 эзар тонн условни доагор кхоьадь. Доагор, йовхал, электроэнерги кхом беш дIаухийт Ленина ордена лелаяча «Грознефть» яхача производственни объединене, «Чеченингушстройматериалы» яхача производственни объединене, швейни производственни объединене, Карабулакски химически реагентий заводе.

Цунца цхьана материалаш, доагора - энергетически ресурсаш кхом беш дIаахийтара даькъе долаш да кхоачамбоацараш а, кIезига яц лерттIа довл ца деш моттигаш, дукхача предприятеша къаьнна нормаш лелаю, хIаьта из бахьан долаш дукхагIа дIаухийт металл, цемент, хьун материалаш, доагор, йовхал, электроэнерги.

Дишалийта яцц дукхкха материальни доагора-энергетически ресурсаш дIаухийтача хана цар цхьа процент кхоабича а общественни производства эффективность лакхъяра донкха мокъостал хулаш долга.

Шу чакхдаллаца юхе йисача хана тIехьаюсача участкий болх тоабе мел эша торонаш йолаш я хIара производственни коллектива. Цудухьа болх лерттIа тоабара духьале еш мел дар дIаданнха деза, ерригача торонехи кхоачамехи биза пайда эцара коллективаш оарцагIахьа еза. ХIара коллектива декхар да хьинаре къа а хьегаш цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу чакхдаккхар.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТЕХНИКАХ ВО ПАЙДА ЭЦ

Боккха мах болчен лакха овсарле йолчен техниках боагIа пайда эцац «Чеченингушплодоовощхоз» объединене цхьаболча боахамашка. Из бахьан долаш лоха я къахьегама овсарле.

Керда техника производстве юкъейоалара планагIа соахка чакхъяккха езаш хиннача 13 мероприятех 59,9 эзар сом мах бола пхиъ чакх ца йоаккхаш йитар цу объединене консервни заводаша. Геттара къаьргаш йолча шушашка сомий сок чуйоттара, стерилизаци яьтул тIехьагIа кийчача продукцена поточно-механизированни методагIа обработка яра, баьцадараш Iьша цIендара тIаерзаль йола мероприятеш йиэза кхоачашъяьнзар, кхоачаш ца еш йисар томатни сока стерилизаци яра, дийнахьеи буси 480 тонн томатпаста еш йола «ПР-48» яха комплексно-механизированни лини хьаяра тIаерзаль хинна мероприятеш.

Юрта боахама механизаци яра дикагIйола опыт юкъейоалара кIезига теркам тIабохийт объединенев цун чуйоагIача цхьайолча совхозийи кулгалхоша, специалисташа. «Нохч-ГIалгIай производственно-аграрно-мах бу «Консервплодоовощ» объединени дIахо дегIайоалаяра чакхъяха езача мероприятей хьакъехьа» 1978 шера 27 сентябре хиннача КПСС обкома бюрос баь соцам биза кхоачашбац. Сом, баьцадараш хьедеш, чуэцаш, чакхдоахаш, дIа-хьа кхухьаш деча байхий халача процессашта комплексни механизаци яра мероприятеш оттаьяц хIанз а дукхагIйолча совхозашка, кIезига теркам тIабохийт эIамигача механизацех шерра пайда эцара. СКТ-2 яхача 14 комбайнаца 2560 гектара тIара помидораш чуэца декхарийла баьнш 31 гектара тIа мара баьзар из болх соахка объединене юкъейоагIача совхозашка. ХIама хувцаденнадац укх шера а. Машинашца чуэцаш йола помидораш дIаера оттаьь хинна план 49 процент мара кхоачашъяьяц совхозаша. ХIаьта Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский», «Новосельский» «Бамутский» совхозашка, Шалински района «Московский» совхозе вIалла дIаснзар укх шера машинашца чуэцача сортех йола помидораш.

Цул совгIа дIайинначарех а комбайнашца 38 процент мара чуэца йиш хиланзар кхаш хьалхха а ийс ца дар бахьан долаш, уж оасарах дикъа хиларах. Машинашца чуэцаш йолча сортех 77 гектара тIа дIайийна помидораш комбайнашца чуэца дага бац «Юбилейный» совхоза кулгалхой, шоашка шин комбайн йоллаше а. Кхаш оасаро дикъа хиларах 43 гектарех 20 гектара тIара мара комбайнашца чуерзаe йиш йолаш бац машинашца чуэцача сортех помидораш «Пригородный» совхозе, хIаьта «Заря» совхозе 80 гектарех — 50 маре.

«Ассинский» совхозе гоаььац морковь чуэцаш йола комбайн. Из болх бара вIашагIехьъяьккхача свеклаш чуерзаеш йолча комбайнаца 88 гектарах 40 гектара тIара мара морковь чуэца йиш йолаш дац, из культура дIайийнача мугIарашта юкъера юкъ боарамал шерагIа хиларах. Боахама кулгалхоша боагIа теркам тIа ца баьнйтарах «Пригородный» совхозе пайда ца эцаш латт дикагIеи воцIеи бола сом къестабара Венгерски халкъа республике хьаль «Унифурт» яха боккха мах бола лини.

Лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш лоацача хана дIадаха декхарийла ваьй «Чеченингушплодоовощхоз» объединене генеральни директор Б. Г. Бытихин.

ХIаьта кхоачамбоацараш нийсдалийтача «Чеченингушплодоовощхоз» объединене совхозий кулгалхой бехктохкаме оала тIадиллад Ачхой-Мартановски. Сунженски районий халкъа тIахьожама комитеташта.

ХЬЕХАМЧА

Хьаьнала къахегаш бола нах дукха ба Грозненски ремонтно - механически заводе. Цар хьинаро завода коллектива аьттув балийтаб валови продукци арахецара ийс бетта план 101,9 процент кхоачашъеш планал совгIа арахийца продукци 112 эзар сома мехьал яьккхеи. ХIаьта а къаьста ала деза завода шоллагIча цехе болх беш волча токарах Силков Иван Матвеевичах.

1959 шера укхаза балха воагIа Силков. Шийл боккхагIболча новкъостий балхага хьожаш, цар говзал тохкаш лакхъю цо шийн яр а. Цу гIулакха дика новкъостал ду цунна цеха къахьегама ветеранаша. Каст-каста дикагIчарна юкъе хьехае йоал Силков Ивана цIи. Из хьонаву катирхой хьехамчилла. Дог-раьза а долаш, тIаьа цо из бехктохкаме декхар. Ше укхаза болх беча 22 шера дукхача катирхошта дIахьийхай Иван Матвеевича шийн лакха говзал, дукха низи хьинаре дIаденнад царех бIаза говзанчаш кхебара.

Таханарча дийнахьа цо кхебаьча специалистех 5 саг цунна цхьана цеде къахьегаш ва. ВIаши лелача социалистически яхьо вIаштIехьдоалийт дика толамаш диха, кийчъеш йола оатхалаш геттара дика хилийта. ХIаьта Иван Матвеевича шийн тамагIа а долаш болх бу массехк шу да. Дукхаза а дезача совгIаташца белгалбаьхаб цун болх кулгалхоша. ИйсалгIчеи итталагIчеи пятилетний ударник, социалистически яхье дукхаза котваьлнар ва тIехдика специалист токарь Силков, цудухьа тамашийна дац цунна Ленински юбилейни медаль, сийлен грамоташ ялар а.

ХIанз цо Iомаеш ва къона токарь Бондарь Олег. Балха тIа цунна гIо дарал совгIа, балхара мукъа ваьлча цо фу леладу хьаж хьехамча, эшшача гIо ду. Цудухьа геттара дукха веза из шоай да сайна лоархIача катирхошта.

Р. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: И. М. Силков кул гIонча О. Бондарь.

И. ПЛИЕВА сурт.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

МЕДИЦИНСКИ ГIУЛАКХ ДЕЛГА ТОАДЕ

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совет хьежай КПСС XXVI съезда решенешка хьежна Нохч - ГIалгIай АССР-е бахача наха медицински гIулакх делга дIахо тоадара дезарий хьакъехьарча дешага.

ТIеийнача соцам тIа белгал ма лаьккхара, республике дикка болх бу бахача наха медицински гIулакх дара культура лаккъяра, уж мелхашца дикагIа Iалашбара. ИттлагIча пятилетка шерашка больницашка 920 менги тIаккхийттаб. Городе Малгобеке болх бе йолалийтай 320 менги бола больнично-поликлинически комплекс, Ножай - Юртара 105 менги бола центральни районни больница, г. Грозне бераш деча шIеи 120 менги латта акушерски корпус, ст. Наурске хьалъяьй районни санэпидстанци - а цIий чудетта районни станци а, болх бе йолалийтай кхыйола объекташ.

Кердаяраш хьалъярца цхьена аргайоахаш тоаю йолаш йолча унахцIено лораеча учреждений материально - технически база, уж дикагIа Iалащъю дарбан - диагностически аппаратураца, инструментаца, инвентараца. Масела, иттлагIча пятилетке 5,6 миллион сома маьхь медицински оборудовани ийцай.

Цхьабакъда, дукхача дарбан - профилактически учрежденешка наха медицински гIулакх дара дикал а культура а лохе я. ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да амбулаторно - поликлинически учреждений балха юкъе. Дарбан - профилактически учрежденеша диагностически болх ледара лелабу, лерттIа пайда эцац йолаш йолча аппаратурах. 1980 шера республике бахача нахах 87,6 процент бераште мара профилактически хьежа яц поликлиникаш. Из болх тесса лелабу кхуьни боагIараштa гIулакх деча, кхалнахан берашта медицински новкъостал деча.

Гражданий письмошца, заявленешца, жалобашца бу болх тIагIоллара, почта анализ ца еш лелабу унахцIено лораяра министерствос, цига наха ухийта жалобаш кIезиглуш яц.

Наха медицински гIулакх деча ниiслу гIалаташ иштта дукха хургдацар кадраш хьахоржача, царна кхетам луча, лорех дикагIа пайда эцача цIенхаштта кхоачамбоацараш доцаре. 2700 лорах кхоалагIа дакъа хулараш ишшанахьа болх беш ба. Ледара леладу медицински болхлой гонвал лаккъелга.

Республикерча дарбан учрежденеех 60 процент ярш къаьнача а цу гIулакха пайдана йоацача а помещенешка я. ХIаьта царна хан-хана хаьа ремонт а яц. «Чечингремстрой» тресто йоагIача хана а дика а капитальни ремонт яц дарбан учрежденешта.

УнахцIено лораяра учреждений материально - технически база дегIайовлалра хьахеноча средствах хIара шера пайда эцац, отталча хана хьалъиьахац керда объекташ.

Материально - технически Iалашон Госкомитето республика дарбан учрежденеш Iалашъяц гIишлон материалашца, тайп - тайпарча винзенгарца, кхыдолча ошача хIамашца.

Лоkаехьа балгал мел дар цIенхаштара кхоачамбоацараш республика унахцIено лораеча органий а учрежденей а балха юкъера дIадохилга дIадийхар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето.

НГIАССР унахцIено лораяра министра П. А. Камышникова тIадиллад министерства аппарата балха стиль тоелга, дарбан - профилактически учреждений болх тоебечара цун лоархIам пайда наьха сацна лаккхбелга.

Министрий Совето республика унахцIено лораяра министерство декхарийла йир бахача наха медицински гIулакх дара дарбан - профилактически балха дикал а культура а лакхъе, къаьстта амбулаторей, поликлиникай, диспансерий, участкови больницай, сиха медицински гIулакх деча станцей, фельдшерско - акушерски пунктай балха яр а лакхъеш, уж медицински кадрашца, мел эшача оборудованеца, аппаратураца, медикаменташца Iалашъе;

Медицински кадраш кийчъелгеи цар товзал лаккхъелгеи тоаде, уж халкъан пачхьалкхенни хьалхара шоай бехктокхам кхетабеш хулга Iалашде;

лораши юкъера медицински белхлойн районашка а республика дарбан - профилактически учрежденешка а боагIача тайпара дIа-юха нийсбе;

гражданий письмой, заявленей, жалобай кIоаргга анализ е, уж хьахилара бахьанаш дIадаха, цун хьалхара гIулакхаш тIарча наьха персональни бехктокхам яйбе;

медицински учреждений коллективай идейно - политически кхетам балареи балха боарам лакхбе, къахьегама дисциплина чIоагIъе. Финансови нарушенешна, ахча, материалаш, медикаменташ лечкъаярца лоаттабу къовсам чIоагIбе.

НГIАССР унахцIено лораяра министерства, халкъа депутатий городской, районни Советий исполкомашта гIадиллад дарбан - профилактически учрежденеш хьалъярь планаш кхоачашъелга, унахцIено лораяра объекташта ханнахьа ремонт елга, хьалхарча дакъе центральни районни, юрташкарча участкови больницашта, амбулаторешта, поликлиникашта, фельдшерско акушерски пунктешта а еш.

НГIАССР унахцIено лораяра министерство, халкъа депутатий городской а районни а Советий исполкомаш декхарийла я амбулаторно - поликлинически а бераш деча а учреждений болх дIахо эргабьякка тоабара г. Грозне йоккхийча амбулаторно - поликлинически учрежденешта, районни центральни больницай поликлиникашта реорганизаци е, лорашта тIабеха безам бола нах хьалхагIе а дIалэбелга, лораша, кабинеташа, поликлиникаша болх беча хана информаци телага Iалашде, нах балхера муъбъа болча хана тIанйбелга вIаш тIехьа даккха.

1985 шу хьатIакхачалехьа йоккхий терапевтически педиатрически лорий участкаш эIнигъе, цар гIулакх ду бокххий нах 2000 сагеги бераш 800 сагеги дIа а кхоачадеш;

1982—83 шерашка Гудермески района Энгель-Юртовски участкови больницах а Урус - Мартановски района Гойтински участкови больницах а лорий амбулатореш е;

1983 шера г. Грозне № 1 йолча бераш деча цIагIа анестезиолого - реанимационни отделени хьаелла республика юрташка бахача наха дикагIа гIулакх дар духьа;

№ 2 йола берий поликлиники № 8 йолча поликлиника берий консультаци вIашагIа а тоха г. Грозне городской берий поликлиника хьаелла;

1981 шера йоккхийча дарбан - профилактически учрежденешка фармацевтически информаце кабинеташ вIашагIйоха.

Нохч - ГIалгIай аптекоуправленена тIадиллад республике баха нах молхашца Iалашбара мел эшар де, наха ловчча бесса аптекашеи аптечни складоп болх белга вIаштIехьдаккха.

Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлени, «Грозтрубопровод» трест, «Чечингколхозстрой» объединени, «Чечингремстрой» трест декхарийла я 1981 шера болх бе йолалийта езаш йола дарбан - профилактически учрежденеш хьалъяьха а унахцIено лораяра кхыча объекташта дIахьожадаьча ахчах пайда эца а.

Материально - технически Iалашон Госкомитета тIадиллад дарбан - профилактически учрежденешта эша гIишлон материалаш, оборудовани, инвентарь, кхыдола эша хIамаш лоаттаелга.

Ткъо шу соагIа ха я автомобиля водитель волаш «Юбилейный» совхозе болх беш Такаев Ширвани вола. ЧIоагIа тIавийрза къахьегаш юртабоахама продукташ дIа-юха кхухьеча норма хаддаза 20—30 процент тIеххоачашъю цо.

ХIанз хьалхалатта водитель общественни хьайбай боахама доакъар Iалащдеш ва из.

СУРТА ТIА: Ш. Такаев.
Э. БАТЧАЕВА сурт.

ЙОАКХО ДИКА ЯР — ТОЛАМА КIИЙЛЕ

ДIадахача шера бIаь совгIа цамогаш бола етт дукха дIачубелар Кирова цIерагIча колхозо, цудухьа доахан дебадара план кхоачаш а яьзар. Из бахьан долаш кIезига халонаш кийсъяланзар боахама укх шера шура яккхарех пачхьалкхенга йохкарех план кхоачашъеча.

Амма колхоза хьайбаш леладераш беха хьовзанзар уж халонаш нийсъелча, дегте доахан тIерадалар бахьан долаш шура кIезигъяла йолаелча, хьайбай продуктивность лакхъяра чотах из совъяккха лаьрхIар цар. Ер да цунах хьахиннар: бархI бетта укхаза хIора Iаттагара яьккха шура 1281 килограмм я — совхна цу юкъа яьккха хинначул 239 килограмм дукхагIа. Цудухьа ерригa хьалькха шура совхна цу хана лькха хинначул 6 процент мара кIезигагIа хиланзар, 23 етт тIерабаьнна боллашехьа.

Укх деношка а хьайбай продуктивность дахача шера хинначул лаккхагIа лоаттае гIертаж ба колхоза хьайбаш леладераш. Масала, хIара Iаттагара 14 сентябре укхаза яьнна шура 3,9 килограммага кхоачаш яр — шу хьалха йоаккхаш хинначул 900 грамм дукхагIа. Цо йиш хилийтар колхоза пачхьалкхента шура йохкара боарам дахача шера хинначул лохагIа ца хилийта.

14 сентябре укхазара заводе дIалхьийта шура 2280 килограмм яр. Нагахьа санна сентябрь чакхбаллалца йолча хана цу боарамагIа шура дIатела вIаштIехьдоале, колхозо толамца кхоачашъергья иiс бетта пачхьалкхента шура йохкара план. Цул совгIа, укхаза нийю шура бахача нахагара в.

Колхоза дукха доаркаш шоай социалистически декхараш тIеххоачашде лаьрхIа ба. Царна юкъе я социалистически яхье хьалха латташ йола М. А. Рыбалко а. БархI бетта ше кхоабача доахах хIаранетара цо яьнна шура 2023 килограмм я, тIанийцача декхарех шера яккха езар 2150 килограмм йолча. ХIанз цун доахах хIора Iатто дийнахьеи буси лу шура 8,7 килограмм я. вешта аьлча колхоза юкъерча хьокханал шоззa дукхагIа.

Укх шера хьалхарча бархI бетта итогех района боахамашта юкъе социалистически яхье коттьяьннай колхоз.

Из толам балара бахьан да боахама кулгалхошеи специалисташеи фермашта эшараш Iалащдеш а доаханна даим доакъар лоаттадеш а хилар. ХIара денна теркам тIалоаттабу укхаза доакъара база чIоагIъяре. ХIалз-лехьа тIеххоачашъяьг боахамо сенажи чан кийчдаро план, тарга гIертай йоли силоси кийчъяра план кхоачашъяра а.

Кастта уж доакъараш дIалакъд совгIа Iалащде болалургболаш ба укхаза. Колхоза керттерча зоотехника В. М. Чергизова йоах, хьайбаш чуссоцадаьча еррига-чакхаш товаргдолаш, хIара условии Iатта 20 центнер совгIа доакъара единица кхоачаргйолаш кийчде лаьрхIад доакъар. ХIанз сихбеш ба йол Iалашъеши силос йолаш ба доакъар кийчдераш.

Деттача доахана Iулаш ахканарча лагерашка да хIанз а. Дийнахьа ардашка доаиждy уж, хIаьта сарахьа чудаьхкача сийна гIодамаш доxи. ХIара хьайбана лаьрхIе 25—30 килограмм гIадамаши 60 литрана лаьрхIе концентратехи минеральни добавкаши кийчъяь хIамеж лу укхаза дийнахьеи буса.

Хьайбай юкъера продуктивность лакха лоаттаяра чIоагIа лоархIаме да Iулаца дукха духхашха декхара доахан хилар. Укх шера хIара бIаь Iатта лоархIаш дав Iасилг 62 да, из районе дикагIа бола хьокхам ба. ДIадахача шераца нийсдича 20 процент дукхагIа да укх шера дав Iаьсий. Из техникаша осеменаторашa меттел керттерча хьайбаш леладеча специалисташа Б. М. Чергизовеи А. Ф. Петровеи цу гIулакха чIоагIа теркам тIабахийта хиннa хилар бахьан долаш нийсдена хIама да. Цар даим къовсам лоаттабу доахан динагIа кхабийтара, уж латте жоттиг цIена а йIайха а хилийтара, производства культура лакхъяра.

ЦхьоалагIа октябрь тIакхоачаш дерригa доахан чуcоцадергда. Цу гIулакха дика кийчъяьй фермаш. Хьайбаш леттаргдолча помещенешка кIалхарча кийленна, нахарашта, царна чурча механизмашта ремонт яьй. Шеръеш латт доахан дийнахьа фо кхетийта арадоаха моттигаш.

№ 1 йолча ферме ца социалистически болх беш я доакъара цех. Цо хIара денна кийчъю 120 тонн доаханна мелаю хIама. Хьалъяь йоалаш латт шоллагIа йола доакъара цех а. Колхоза правлене декхар оттадаьд дерригa доакъар, йоли чаш а тIехьа, кийч а деш декхалда доаханна яьнна. Доакъарна кIезига болча белокашта мочевина чотах компенсаци е лаьрхIад.

Iай болх бара кийчъяь йоалаш латт цIе уголовкаши быта цIенош. Ерригa фермаш кадрашца Iалашъяьй.

Цу дерригне йиш хулийт колхоза хьайбеш леладераша укх шераре программа толамца кхоачашъергхиларах дог тийша хила.

Н. АКСЕНОВ.
Сунженски районни газета болхло.

Доазол дехьара

Кабула хьаю маькх

ДРА кхачан промышленноста йоьхкагIйолча предприятеша, кабульски маькх еча комбината юхе кхоьчаше керда хьалъча маькхи хьаж кхет. Цун коа хьалча гу производство массанахьа а дика вIаштIехьа льнкхалга. Элеваторе Iойоэссаеш латт ялатах етта самосвалаш, болх беш я хьайра. ХIаьта маькх еча завода къаьнарча зданегара дIаух йIайхача маькхах етта машинаш.

Керда завод хоза тоаш юкъеяхай комбината архитектурни ансамбла, басар цIенагIа хиларо мара белгалъяккхаш яц из.

— Маькх ю завод болх бе йолалийтар — бокхьонца дола шIей, — йоах ДРА кхачан промышленноста департамента директора заместителa Мохаммед Ихсан Хурсанда. — Халкъа Iаьдало ДРА хьалъяьча объектех хьалхара я из. Цун проект кийчъяьйр «Гипропищепром-1» Московски институто, хIаьта из советски специалисташа дакъа а лоацаш хьелйир «АКУК» яхача афгански пачхьалкхен гIишлошъеча фирма, советски техникахи материалехи пайда а эцаш. Маькх ю завод хьалъяра СССР-ера дIадихьар шин эзарн ах эзарн тонн моккъаш. Цхьан шеран ах шеран предприяти хьалъяро цIаьхха а хьахьекхар советско - афгански цхьана лелачеча гIулакхий эффективность, — белгалдоьккхар М. И. Хурсанда.

Кердача заводо ден-бус 72 тонн маькха - булочни кондитерски изделеш арахецаргья. Цунга кхача лерхI 1982 шера 1 апрель хьатIакхоачаш. Къаьнача завода реконструкци яьчул тIеххагIа ден-бус 130 тонн продукци хьаергья цо.

Мохаммед Ихсан Хурсанд а комбината керттера инженер Султан Мохаммад а укхаза болабенкаб къахьега. Цул тIехьагIа Советски Союзе дешаш хилар уж. М. И. Хурсанда Одессе механико-технологически техникум яьккхар, С. Мохаммада — Московски технологически институт.

Маькх еча кердача завода сийрдача, паргIатача цехашка гIолла яолх тхо. Укхаза оттаяьй вентиляце 26 система. Керда завод юкъаргал доацаш юкъаспа а хьайран складаца, цигара хьоар транспортераца цехе хьачуухийт. Нагахьа санна хьоар кхыча хьаьрашнара хьада дезаш хуле хIаране, 3,2 тонн дIахьош йола шинъ грузовой лифт яьй. Цехерча оборудовани йиш хулийт производственни процессашта механизаци е, хIаьта цхьаболча хана — автоматизаци а.

Керда завод хьалъеча новкъостал деш хиннай 19 советски специалистах латта группа. — Оаха техникеи авторски чадзор йора, — йоах советски специалистий группа кулгалхочо Стецишин Дмитре, — хьехар деш новкъостал доре, эшшача моттиге оборудовани монтаж наладкеи еча давьа лоацар. Дика а хьинаре а къахьегар афгански болхлоша. Къаьстта белгалбаха лоаp «АКУК» яхача фирма гIишлошъераш, цун президент Мийон Ахмад, объекта начальник Мирадаи. ДукхагIча даьксе уж бар балхий график ниiса лелайтар, завод ханнахьа хьалъяьъаккхийтараш.

— Завод хьалъярца хьахул шоай тайпара проблемаш — кадрови проблема, — йоах профсоюзни организаце кулгалхочо Ахмад Али Каргара, — эгара лоархIамегIа яр я. Тахан совещание яз ювцаш хиннад тхо. Цкъа-зале, из къоастаергья къаьнача завода реконструкци еча хана опыт йола болхлой ухказа болх бе хьачубоалабара чотагIа. ШоззагIа-зале, гIишлонхоех кадраш кийчъеъергья.

Тха коллектив чIоагIа барт болаш, лакха политически хьинар долаш я. 1300 сагах 900 — профсоюза члена, 204 — Афганистана Халкъа - демократически парте член. Комбината болхлошеи гIулакхерча нахеи чIоагIа хьалхадар ДРА Къамий отечественни фронт — афгански халкъа эгара дукхагIа нах юкъебоагIа общественно-политически организаце вIашагIйоллар.

Комбинате дукха хIама ду балха, быта салаIара хьалаш тоадара, — йоах Ахмад Али Каргара. — Керда завод хьалъеча хана болхлоштен гIулакхерча чахан дича бакъахьа хетанаш теркал дир. ПаргIата бытовой цIенош, душевойш, керда столови я. Пачхьалкхен кхыча предприятешка а санна еланел совгIа хIара болхлочоа делкъайна хIама дала дийнахьа 15 афгани лу. Болхлой шоаш арг - аргIагIа кухне а столове дежурнеш хул, дая хIама дика хилийтара тIахьожам лоаттабу.

Ухказа, клубе, дешарйоалув ца ховрашта шин смемагIа болх беш курсаш я. Цига ух 470 саг.

Комбинате кастта доккха цIей хургда, — йоах Ахмад Али Каргара. — ХIарадар 12 квартира йолаш шин цIа хьалдаьдоаккхаш латт.

Владимир ГЕНЕРАЛОВ,
АПН соб. корр.
Кабул.

Нейтронни герз хьадара хьалъехьа Вашингтона дагадехача зуламеча гIулакха дуьхьала яьннай Франце общественность. ТIема духьаларча болама юкъе дакъа лоацаш ба мехка баха дукха тайпарa нах, машар безаш мел бараш.

СУРТА ТIА: нейтронни бомба хьаяра духьалара Парижe хинна демонстраци.

В. ШАШКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара авторaш — АПНа

МАШАР — ХАЛКЪАША ДIАДЕХА КЕРТТЕРДАР

Ткъаь пхиъ шу хьалха лорда Бойд-Орра, ООН Продовольственни юртбоахамеи организаце хьалхарча генеральни директора сога аьлар: «Планета тIа моцал дIаяккха йиш хургья, нагахьа санна еррига пачхьалкхенаша хIанз герз Iоадара шоаш дIаухийтачох иттлагIа дакъа мукъагIа хьожадой а герз юкъера дIадаккха йолалой а. ДIадахача шин эзар шера яьчул дукхагIа Iилман открытеш яьй укх тIеххьарча 50 шера. Долче, цIаккха ца хиначa тайпара дукха рузкъеи гаьзи Iове йиш йолаш я адамле. Адамлен истори дегIаккхулара керда фаза я из. Бакъда, цу карагIдаьниарех герз хьадара а пайда эца йиш я».

Укх тIеххьарча 25 шера кхераеча боарамга кхаьчай герз Iоадара ю расхолаш. Iилмана гучадаьннача кердачох тIа-тIа дукхагIа пайда эц кхерамa герз хьадара. Цудухьа Бойд-Орра дешаш тахан а шоай лоархIам бовзаш да.

Цу хана Бойд-Орра аьлар: «Нагахьа санна вайна къел эшае моге укх дунен тIа ахчо наха тIалоаттадер цIенденна дIадаргда. Хьалдараш из тIаэна е цунца къовсам лоаттабе безача дIакхоачаргба. Нагахьа санна цар тIеххьарлар хорже уж хIалакхургба...»

Тахан дунена къаьстта бокха кхерам тIатос США администраце милитаристски наькъо. Халкъий юртамукъален болам соцабе гIертар, цох мифически «советски кхерам» — ба ала гIертар — ВIашагIкхийттача Штатий арахьара политика агрессивни йолга хьагойтар мара кхы хIама дац.

Лунси дукхача районашка тIом хьар кхерам болаш да гIулакх. ЮАР-о халкъа Анголана духьала леладу агрессивни гIулакхаш. Ливена духьаларе американски провокацеш. Израильски самолеташа оахкарий хьисапе иракски атомни центра бомбаш чуеттар. Контрреволюционни низаши царна чулиттараши Афганистане керда вахар дIадара новкъарле е гIерт США герзашцарча низаша кхераме концентраци яро Индийски океана районе ухкача пачхьалкхенийн кхерахъленна кхерам тIатус. ВIашагIкхийттача Штатий новкъосталца Сальвадореший бIеха гIулакхаш леладу хунто.

Ер я тIеххьара провокаци. НАТО-на чудоагIача цхьадолча мехкашца цхьана США чакхйоаккх дунен шоллагIа тIом дIабаьнначул тIехьагIа эгара йоккхагIа йола форда тIара маневраш, цига дакъе лоацаш дар 250 кема, эзар тIема самолет, 120 эзар гаргга салтеи эсари. ВIашагIкхийттача Штаташа маневраш ю Карибски бассейне, Атлантически океане, кхыметтел Балтийски форда тIа.

НАТО-на юкъедоагIача мехкашка керда герз, кхыметтел нейтронни бомбаш дIатаръе гIерташ Европена кхерам тIатус. ТIема низ дIа а гойташ, духьала дала хIама доацаш ВIашагIкхийттача Штаташа дунен бIарчача районашта тIахьожам лоаттабаьча а цар ганзаш йиаьча а ханашка юхакхоачашдеш исторея чарх тIехьашкахьа кхостае гIерт хIанзара американски администраци. Цхьабакъда, ханаш хувцаеннай. Керда хьахинна шоай лоIаме йола пачхьалкхенаш кийча я шоай паргIато а шоаша карагIдаьннар а лораде. Царех дукхе яраш социализм хьалъяра наькъа тIа яьннай.

Лаьттан тIара миллионаш нах, къаьстта Малхбузен Европера бараш а болаш, США планашта духьала къовсам лоаттабеш ба. Шерлуш, тIатIа низ болаш латт машара тIехьара болам. Адамлен кхоане дага мел йоаллар машарга бода пиъ цар шоай бе боаллаш хиларах дIаккхетаве веза вай. ХIаннарча герзo дерригa а хIалакдергда, из дIакхетаде деза нана. ДIакхетаде деза тайп-тайпара социально-экономически системаш йола пачхьалкхенаш цхьана гIулакхаш леладеш даха йиш йолаш долгах. ТIаккха мара дегIаухаргъяц дунен халкъашта юкъера торговли, вIашин цхьана гIулакхаш лелалелга. Машара тIехьара къовсам, къаман паргIатони юртамукъалени тIехьа халкъаша лоаттабу къовсам шоайла вIашин къоастабе йиш йолаш бац.

Машара тIехьарча тайп-тайпарча организацей викалий делегацена юкъе а волаш НАТО генеральни секретарь Лунс волча хиннав со. Тхоца къамаьл деча хана цо хьоахадир «Iалаьмато доккхий советски герзашцара низаш». Цох лаьца аз аьлар: «Iайха дувцачох хьо хье тешe, герза керда тайпаш хьадарга хьежаш массехк шу хIана доаних Iе? Кхы а кхы дарте дагардар? Оборона хьаштий духьа а доацаш, военни нагахташта кхы тIа а геттара доккхий пайдаш дар духьа дац-те тха мехкашта керда герз хьадар качдолле хьо гIертиле?» Цунна жоп даланзар Лунса, бакъда наха-м деннад шоай жоп.

Дукха ха йоацаш Советски Союзе хиннай лейбористи лидер М. Футт керте латта Великобритане Лейбористски парте парламентски фракце делегаци. Цун итогий лакха мах баьб Англе общественносто. Тха мехка къаьстта боккха лоархIам бу делегаци КПСС ЦК Генеральни секретараца, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателаца Л. И. Брежневца вIашагIкхетара. Советски правительство конфронтаце политикана духьала, кхохкам кIаьдбара, шерра а беркате а дунен халкъашта юкъера диалог яра, тайп-тайпара социальни строй йола пачхьалкхенаш машаре цхьана дахара лергIа тIехьа я аьнна советски кулгалхочо яь заявлени къоабалъяь тIанийцай англичанаша.

33 европейски пачхьалкхено, США-с, Канада Хельсинке тIеххьарча акта кулгаш яздалехьа дукха шераш дIаихар. Цу документага хьежна дерригача доакъошка машаре вIашин цхьана гIулакхаш леладе, герз дIадаккхара корта болаш дола гIулакхаш де доагIа. Цунна духьала да милитаристски реакционни низаш. Бакъда, машар котало яккхана барг бац, хIана аьлча, халкъий кхыбола никъ бац. Из кхета а деш, машара тIехьа хьнаре къовсам лоаттабу цар.

25 шу хьалха Бойд-Орра аьлар: «Машара, планета дикагIча кхоанен тIехьа пропаганда яхза яргьац хIана. Дунен тIема цаI мара йоаца альтернатива я из».

Сай статья цу дешашца чакхйоаккх аз, хIана аьлча, тахан а цул дикагIа ала хала доландаь.

Гордон ШАФФЕР,
английски общественни деятель, «Халкъашта юкъе машар чIоагIбара» дунен халкъашта юкъерча Ленински преме лауреат.

(АПН).

Лондон.

Калейдоскоп

ДОДА ХИЙ ХЬАХИЛАР

Из хиннад МНР Баянульгийски аймаке. Даим лоа тIа уллача Сайр лхача лоама тIера чуйолаенай Iалаьмате йоккха лай хьатт. Цига баьннача 55 метр кIоаргача Iалаьмате бокkхача кIоага чура хи тоатол арахьиддад. КIоаг даим биав лоаттабу лай хьатто даьккхача хьарсама чуйолла ловжашта тIера Iочуухача хино. Иштта хьахилар ловман керда дода хий, специалисташта хетачох, цун ресурсаех халкъа боахамe пайда эца йиш хургья.

(АПН).

ЭГГАРА ТОЛАШАГIА ЙОЛА КОЛЛЕКЦИ

Шумей яхача болгарски городерча Малина Шехировас кектусаш кхею дукха хIама ца эшшаш 30 шу да. Уж цецвоаккхаш йола баьцовгIаш 430 тайпара я цун коллекцеца. Цар дохка дакъа Англера, Австралера, Египтера, кхыча мехкашкхара кхаьхийтача гих вIадийннарех латт.

Малина Шехировай «беша» я литопс, астрофитом, эуфобия яхача а кхыча а фуз йола маттахьа мара ца нийслуча тайпай кактусаш. Уж кхее гIо ду цунна каталогашеи кхыча литератураи дез ца Iеш, переписка лелаеча дерригача дуненна бовзаш болча ботаникий хьехамаша а. Специалисташа яххача тайпара, Болгаре эггара толашагIъяр я Малина Шехировай коллекци.

«АНДРЕА ДОРИА» — 25 ШУ ДАЬННАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

1956 шера 25 февраль «Андреа Дориа» яха итальянский «Стокгольм» яха Шведски фешенебельни пассажирски шин кема дохк хилар бахьан долаш вIашкаккхийттар США Атлантически [illegible] йистерча моттигашта гаьна йоацача Нантакет яхача гIайрена 80 километр гаьна долаш. Итальянски лайнер, доккха Iург а даьнна, форда чудахар. Из катастрофа йолаш велар «Андреа Дориа» тIара 46 пассажир «Стокгольма» тIа хиннарех пхи пассажир.

Из хIама кастта диц делар, амма 25 шу даьннача гIолла Малхбузехьарча прессен телевидении цIаьхха дувца йолаелар «Андреа Дориах». Цун бахьан да цун борта тIа Римски банка доалахьара массехк сейф хинна хилар. Кема, хьалха лийрхIача бесса, 67 метр кIоаргача а цауллаш 27 метр йолча моттиге уллига хайта, из лахара интенсивни балхаш доладир. Массакел дикагIа аьттув баьннаб нью-йоркски йоккхача универмага да волча Питер Джимбела ахчах кийчъяьча водолази команда. Цун вIаштIехьдаьннад океа на чура цхьа сейф хьалтIаяккха. Цхьабакъда, «Бостон глоба» ядеча тайпара, соь сиха фо чудахийтача сейфа чура ювелирни хIамаш талхара кхераш, из хьайиллаяц.

ХIанз укх сахьате ала хала да «Андреа Дориа» чурча маьхерча хIамащца кема лахарга а из хьатIадаккхарга а дIадахар юхаметтаоттадергдац. «Бостон глобо» яду, хIама тIа мичара йоагIаргья ховш воала Джимбел уж балхаш деш латташехьа документальни филмаш доаккхаш воал, тIехьагIа моллагIча цхьан киностудега из пайда а беш дохка дагаволаш яхаш.

(АПН).

САМОТЛОРА ТАМАШ

Тюменски областерча Самотлор яхача моттиге дукха ха йоацаш «Iаьржача доша» миллиардий тонна яьккхай. Баку къаьнагIча промыслашка миллиард тонн яккхара 104 шу эшар, Татарски мехкдаьтта регионе — 35, Самотлоре — 12 шу шера эшанзар.

...Укхаза бахача хантий меттала Самотлор — Бенна Iам яхилга да. ЧIоагIа ийса тилла цIи я из, из-м Iам а бац, ушал я. Лыжешца мара аьнча цунна тIабохабаланзар геологаш. Бакъда цига боккъонна ганз йоаллаш хиннай: укхаза дукха мехкдаьтта корадаьд.

1965 шера 22 июне тохкама яьнкхача скважино йоккха кIеж техар, ден-бус эзар тоннал совгIа мехкдаьтта а луш. ТIоанашта юкъера давлеи чIоагIа хиларах болата турбаш цIийеш урагIа ухар мехкдаьтта.

Мехкдаьтта доаллача кердача моттигах ядора газеташа, журналашa, цох дувцар радио а телевизони а передачашка. Массехк ди далалехьа Самотлор дерригача дуненна дIаийзар. «Эрсий тамаш» яха баьлар Самотлорах.

Цхьабакъда, юхьанца гIадбахар дижачул тIехьагIа мехкдаьттахой уйла е баьлар: мехкдаьтта хьа миштa доаккхаргла, го баьккха ушалаш хилча? Дунен практика цу тайпара опыт яцар. Ши вариант яр белгалъяь: Iам чура хий дIадаккхар е эстакадаш а яь. Бакурча форда тIарча мехкдаьтта промыслашка санна, цар тIара бурув деттар.

ЦIи ялар кхераш — бекъа торф мохк санна лоттабалар ахерам бар — хьалхара вариант тIаэцанзар. ШоллагIъяр а могаянзаo цун сов дукха рузкъа а ха а дIагIоргйоландаь.

КхоалагIа вариант елар — искусственни майда хьа ль ушал тIа промысел вIашагIйолла, аьнна.

1968 шера Iай Самотлоре хьалхара эксплуатационни скважина яккха йолайир. Цу хана Самотлорски мехкдаьтта промысла заведующи вар Рыпковой Иван. Цо дувц:

— ХIаьа бетонни наькъа тIа гIолла шоазткъа минута Самотлоре дIакхоач вай. ХIаьта цу хана ткъаь итт километр мара бIаьха боаца гIораьча ушал тIа гIолла из никъ бара бут эшар. Iа геттара шийла дар, кхыметтел солярках шо бора. Бакъда, оаха хIаьта а яьнкхар скважина...

Самотлора мехкдаьттахошта Нижневартовск яха город хьалъяьй. Цига хIанз 150 эзар саг вах. Хетаргахьа, дунен тIа ше морг кхы йоацаш я Нижневартовск, хIана аьлча кхыметтел 16 - эза вIаштIардаь цIенош а сваш тIа латтандаь: из па дича цIеной ардаш ушал тIа гIолла дIа-юха ухаргьар.

Нижневартовск — кагирхой город. Цига бахача наьха юкъара ха — 26 шу. хIаьта юкъера лаьрхIача СССР-е гIолла дечул эзар сага лаьрхIача шозза дукхагIа бераш ду укхаза.

Мехкдаьтта лоархIам, сибаретIени тюменски чун хIаьта а вета а, шерагара шу массаза доалд лакхлу. Из тIа-тIа дукхагIа эш вай мехка а социалистически содружестве пачхьалкхенашта а.

Самотлоре шоллагIа йола миллиард тонн «Iаьржа дошув» кхы а сихагIа — 6 шера даьккха дерхI.

Халахете а, самотлорски мехкдаьтта дерегIа да ала йиш йолаш дац. Ушалаш тIа вай ханара промыслаш йоккха городи хьаярга Iалаьмате дукха рузкъа дIададийта дийнад. Укх тIеххьарча пхе шера Тюменски къулбаседе дегIайоларга дIадахийтад 25 миллиард сом. Цхьан сага эша вахара хьалаш вIаштIехьдахарга 17—20 эзар сом дIадода укхаза.

ХIаьта уж расходаш тIа тIа дукхагIа а хул.

Станислав МАЛЬЦЕВ.
(АПН).

ГРУЗИНСКИ ССР. Мцхетсин бархI шера школа директор Шалва Давидович Татарашвили — тIема ветеран, ЗIамигача латта хиннача тIем тIа дакъа лоцаш хиннар. Цунах, мориках - десантникаш лаьцна «ЗIамига латта» яхача ший книжка тIа Л. И. Брежнева:

«...15 феврале, вешта аьлча эгтара хьалха десант IоессачуЛ тIехьагIа цхьайттталагIча дийнахьа цхьан десантника Татарашвили Шалвай 23 шу дизар. ЦIаьккха цундара дIанъесташ воацача цун доттагIчо Верещагин Петра цуна елар ший диска чура 23 патрон. Из дар эгтара дезагIа дола совгIат, хIана аьлча патронаш тоъацар, хIаьта моастагI цIаьнха а чукъедарга хьежаш дар тхо».

38-гIа шу доладенна цу дийнахьа дена, бакъда цу хана дена Шалва Давидовича цIаькха а дицлац ЗIамигача латта куниковски десант IоIоссар, цига латта хала тIом, доттагIчо денна деза совгIат. Новороссийск боъанца мукъаланкхалла хьалхарча юхьите волаш чакхваьннав шоллагIча статьяй старшине, сигнальщиний отделене командир Ш. Татарашвили.

Мцхетера къона хьехархо эскаре гIулакх де хьийхавар 1940 шера август бетта. ТIом хьайнача хана Бакински лаккхерча мореходни училище дешаш хиннав из. ТIом беш хиннав старшина Iаьржача Форда тIа, хIаьта Новороссийскани юкхе десант йоссаргья аьнна хезача добровольний отрядана ше дIаязъвар дийхад цо. ЦIеча Седкъа Орден, «За отвагу», «За боевые заслуги» яха медалаш десантника, ЗIамигача латта коммунист хинна дIаэттачуЛ денала тешал доаш хIама да.

Сийлахь - боккха Даймехка тIом чакхбаьнначуЛ тIехьагIа латтан тIа эгтара машарегIа йолча хьехархочуй профессегIа болх бе волавелар Татарашвили Шалва. Истори хьехаш хилар. хIаьта хIана из школа директор ва.

СУРТА ТIА: Шалва Давидович ший вийнй берашца Шалвайчей Макайчей.

С. ЭДИШЕРАШВИЛИ сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬАЛКХУВРГБА КЕРДА АРСАМАКОВГIАР

Укх тIехьарча шерашка езача атлетиках хулача дунен халкъашта юкъерча а Ерригсоюзни а яхьашки котбийнарашта юкъе кист-коста нийслу вай республикерча викалий цIераш. Юххьанца уж бар РСФСР заслуженни тренера И. А. Кодзоева кхебаь А. Сайдулаев, В. Хамидов, тIехьагIа царца дIаотт спорта мастера Н. А. Осташков кхераь И. Мовсаров. Царех хул къоначa спортсмений деррига дунен яхьашка, СССР чемпионаташка, «Кубок Дружбы» яхача дунен халкъашта юкъерча турнирашка призераш а чемпионаш а.

Укх тIехьарча шин шера еза атлетика езараш тIадоигаб И. А. Кодзоева Iомавеш волча спортсмена Арсамакова Исраьила. Ший вурийтта шу даьннача хана 1979 шера декабрь бетта Фрунзе йоакх цо СССР Кубок, цу тайпара толам баьнкх цо кхы а цхьа шу даьлча Алма-Ате. 1981 шера Грознера динамовец тол «Кубок Дружбы» яхача турнире. ХIаьта дукха ха йоацаш цо толам боанкх Новосибирске хиннача мехка 56-ча чемпионате, къоначa спортсменашта юкъерча деррига дунен а Европа а чемпионате.

Спортсмена говзал дегIаьхар дика гойташ да укх тIехьарча шин шера цо хьалъайеш йолча штанга дозал 95 килограмм IотIахкайтта хилар а къоначa штангисташта юкъе цо иттаьлла деррига дунен рекордаш оттаь хилар а. Цун дикагIйола результат — из я 337,5 килограмм. Цо цун боккъо лу 82,5 дозал долча дунен атлеташта юкъе Ю. Варданян дIаваьлча шоллагIа хила.

ХIаьта республикерча еза атлетика залашка хьалкхуваш боагIа керда Арсамаковгiар. ТIехьарча хана вай мехка хиннача кхувшбоагIарий яхьашка призераш а чемпионаш а хиннаб А. Васик, Ю. Кузнецов, У. Эдельханов. Укх шера мехка къонабарий яхьашка тelар Ю. Кузнецови, Р. Тахаеви, У. Эдельхановх хул призер, цул тIехьагIа цо котало йоакх дешархой Ерригсоюзни Спартакиаде. Теркам шийна тIаозаш да тIехьарча хана къона тренераш гучабалар. Масала, Р. Тахаева тренер вайца массанена вовзаш вола И. А. Кодзоева вале, хIаьта У. Эдельханова тренер ва цхьан хана Кодзоева кхеваь спортсмен, спорта мастер В. Адаменко. Ю. Кузнецов Iомавеш ва ДСО «Труд» секце тренер В. Гривин, белгалдаккха деза, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер И. Мовсаров а цу секце хьалкхийна хилар.

Вай республикерча наха юкъе чIоагIа даьржа спорта тайпа ший лоIамах кIалхкетаргах латар лоархI. Штанга хьалъайе ловш бараш кIезигагIа хилар дац иа! Ший лоIамах кIалхкетаргах латара хьалха дена хьайовгIаш ший традицеш я, хIаьта еза атлетика вай республике дегIаяха йолаенна дукха ха яц. Бакъда, из иштта дале а шоаш даьхача толамашка диллача тахапарча дийнахь а штангисташ лакхагIа лотт.

МалагIа бохьанаш да-те Нохч-ГIалгIайчен штангисташа иштта толамаш дахар? Укх тIехьарча шерашка спортивни изданеш оагIонаш тIа шерра яьржар зIамига болаш дека спортсменашца дIахьош йолча специализацех боалача пайдах а зенах а йола дискусси. Вай республикера тренераш дукхагIа раьза хилар слача атлетиках йола специализаци зIамига волаш дела йолаяро. ХIаьта тренера В. Д. Чинтисова пок дийцар «Советский спорта» оагIонаш тIа. Нагахьа мо «Динамо» специализированни зале дIачухIоже бIарга го йиш я 9—12 шу лаьнна кIаьнкаш боккхача сакъердамца штанга хьал яишта нйю. Цу тайпара резерваш кийчъяр лер йоацаш дисац.

Вай зIамигеча республикера богатыраш зоийльни яхьашка толаш хул еза атлетика дикка дегIаена хиннача Ростовски областерча а Красодарски краерча а спортсменел. Духхьал зIамига болаш дена специализаци юкъеккувлар хинна Iаш цу толамий бахьан. Толамаш дахара эгтера тьалхара бахьан да ший гIулекх довзаш, дезаш воза хьехамч хилар.

ДСО а ведомстваш а болх беш болча вай республикерча тренераш новкъарле яц цхьание воккашца, шоайла хьагI яц, бакъда, яхь-м я. Балха тIа дика хьокхамаш гойтачарех ба РСФСР заслуженни тренер Кодзоев ИбраьхIам керте латта динамовски тренераш.

Со наст-насте хул цар йоккхача, бархI помост латтача зале. Укхаза хозаргдац цIимкарча тренерий цIогIарч, бегаш, белабалар хул зале массаза. Ше бераш хьехаш веце а моллагIча бера хаттара жоп а хьехам а лу И. А. Кодзоева. ХIаьта цун коллега В. Адаменко духхьал цу берех са доаллаш вах.

— Со се а Кодзоева секце хьалкхийна ва, — йоах В. Адаменкос. — юххьанцa хьаьенача хана массане даь ц1Iи ца йоаккхаш хиларах цеиваьлия вар со, бакъда, кастта со а цунца дIаIемар. Секце ухаш волча сага ше дезала юкъе волаш санна хет, тIаккха Кодзоевах цхьа хIама Iомадеш вола саг а ца лоархIаш воккхагIа вола воша лоархI. ХIаьта веждарашца къамаьл деш даь цIи йоахаш мича хул. Из традици а хинна дIададахад.

А. ГАДАБОРШЕВ.

Керда сезон

Саги вахарера цун моттиги

Нурадилов Ханпаша цIерагIча Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен театра укх шера 50 шу дизад. Цу хана дена тайп а тайпарча къамий, заман турпалаш бовзийтаб цо ший зрителашта. Театре сцена тIа хиннаб белхаш, белаш, бовш, тийшаболх лелабеш, найсноа тIаьхувш. Дикадар хьалюацаш, из бахьан шоай са дIалуш бола Шекспира, Мольера, Корнеля, Гоголя, Островске, кхыча авторий турпалаш. Цо дийцад Сийлахь - боккхача Октябрю наьа хьалхашка хьабийллача сийрдача наьнъах вахарах. Из вахар Iодуллаш лаьттача лирача къовсамах. Бовзийтаб вай ханара турпалаш. Царна юкъе ба нохчийн гIалгIайн авторий — Бадуев Саида, Базоркин Идриса, Хамидов Iабдула, кхыча вайнаьха драматургий турпалаш. Цар найна довзийтад нохчийн гIалгIайн къаьнара Iазапе хинна вахар, Советий Iаьдал Iодуллаши из дIачIоагIдеши моастагIашца цар лоаттабаь цIийх биза хинна классови къовсам.

Укх деношка нурадиловцашa хьайийллар шоай аргIанара 51-гIа сезон. Кердача сезона хьалхарча деной репертуаре я Л. Яхьяева пьесах «Керта Iаьржача кIажиргах», С. Чахкиева, Г. Русакова «Къонташ боча хан» яхача драмах, С. Чахкиева «Са кIаьнк» аьнна цIи тиллача комедех, С. Ахмада «Несарий бунт» яхача бытовой комедех кийчъаь йола спектаклаш.

Керда сезон хьеллаш театра никъ даькъала бувцаш лоаца баькхар Нохч - ГIалгIай культура министра заместителя А. Т. Митрофанове ВТО председателя, РСФСР халкъа артиста В. И. Оглобленс.

Нурадиловцашта Iалаьмате бехктохаме я ер сезон, хIана аьлча, тIадоагIача шера Нохч - ГIалгIайчено дездерга доккха ши цIей — нохчийн гIалгIайн шоай автономи хиина 60 шу дизарен, вайнах Россех дIахийтта 200 шу дизарен. Цу дезача цIейшта хетаь керда спектаклаш кийчъеш да театр.

Укх сезоне эгтара хьалха вай сийлахь - воккхача баьчах В. И. Ленинах — лаьна спектакль кийчъе дага да театр. Из я Шатрова, Погодина, Тренева, Корнейчука пьесех Солцаева Мималтас я инсценировка. Цу спектакле В. И. Ленина роль ловзаергья Нохч - ГIалгIай АССР халкъа артиста Давлетмирзаев Мутелипа.

ХIаьта гIалгIай труппа хIана болх беш я Шварца «Лаь королева» яхача берашта лаьрхIача фаьлга тIа спектакла тIа. ЦIейшта хетаь цо кийчъергъд Базоркин Идриса «БIаьшерен бодданашкарча» яхача романах авторои М. Солцаеви яьча инсценировках йола спектакль.

Репертуара юкъейоалас лерхI моттигарча а кхыча а драматургий произведенеш. Лоаца аьлча, театра кердача сезонера керттера тема — саги вахарера цун моттиги.

Бек АБАДИЕВ.

СУРТА ТIА: Л. Яхьяева «Керта Iаьржа кIажирг» яхача спектаклера сцена. Дагъа ловзаш ба: Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни артист, РСФСР Паччахьалкхен премие лауреат А. Гайтукаеви артистка Ф. Давдиеван.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ФУТБОЛ

ХЬАЛХЛЕНГА ДОГДОАХАШ

Укх шера мо цкъаь-цкъа дика дIайолаьяьцар сезон «Терека». ХIара матче котало йоаккхаш, цигъа мара ца эшаш, ерригa а цхьа очко мара йоа ца еш. чемпионата хьалхара го цо чакхбаькхабале, шоллагIа го дIаболабенначуЛ тIехьагIа «аьрдехьа а аьттехьа а» очкош дIатела йоаделар «Терек». Ялхазза ийшар из. Цудухьа укхал дика тIехьа хинна Волгоградера «Ротор» лидера моттиг майрра дIа а лаьца хьайоагIа. Ала деза, из моттиг цо хIанаачуЛ тIехьагIа дIа а хецаргдац, цу гIулакха эгтара доккхагIа дола тешал да дахача кхьарча дийнахьа Нальчикерча «Спартакаца» ший хинна вIашагIкхетар а счет 1:0 йолаш котталонца цо чакхдаьккха хилар. Из а хьоашалгIа яха йолаш. Цу дийнахьа «Терека» а лаьнхар из тайпа счет йолаш котало Новороссийскерча «Цементаца» ший хиннача ловзаре. Котало лаьнхаяле а, хьалха «Терека» хиннеча ловзарашта тара дацар из. ДукхагIа йолча хана хетар фусамадаьй котало яккха дага бац, духхьал тренировкана уж арабаьнниб аьнна. Сел эсала, сакъердаме доацаш дар из ловзар. Иштта ловзара 40 минуте духхьал шийна воккъарле а цхьа вратарь мара воацишe а. коанаIарашта 5—6 метр мара гаьна воацаш вай команда капитана Хохленко Олега теха бурган коанаIарашта тIагIолла дIа яхар. Из тайпа мелал гойтар вай футболисташа кхы а массехаза. Бакъда, юкхера а, ловзара 75 минуте, тхьайса ихкачара сомабаьлча санна, сихбелар грозненцаш. Цу сихбаларо цар аьттув а баькхар. Аьрда оагIоракьара Соколов Владимира шийта хьатесса бурган чутехар Хохленко Олега. Иштта счет кхы хувца ца луш чакхдаьлар ца сакъердаме доаца ловзар.

Тахан «Терек» лова Майкоперча «Дружбаца». Цул тIехьагIа чемпионата тIехьара ши ловзар вай футболисташа дIахьорга хьоашелагIа баха: Волгодонскерча «Атоммашаца» Волгоградерча «Роторца».

А. БЕК.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

10 октябрь

С. М. Кирова цIерагIча культуран салоIарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш, лодочни станци, зооуголок. 14.00, 11.00. Парка радио. «ЦIера я са хьамсара Даьхе» яха радиоконцерт. 16.00. Кинолектори. «Нохч-ГIалгIайчен кхалнах» яха лекци. 19.00. «Вай керттера закон» яха кинофильм. 17.00. Баьццара театр. Нохч-ГIалгIай АССР паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. Сийлахь - боккхача Октябра 64 шу дизара хетаь кинофестиваль. 19.30. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 14.00. Болх беш я «Нийсархо» яха киноклуб. 17.00. «Орфей» яхача клуба заседани. Нохч - ГIалгIай АССР паччахьалкхен филармоне артисташца вIашагIкхетар.

11 октябрь

С. М. Кирова цIерагIа культуран салоIарен парк. Юрта боахама болхлой денна хетадаь паьла салаIар. 10.00. Болх беш я аттракционаш, лодочни станци, зооуголок. 10.00. Служебни жIалей выставка. 11.00, 14.00. Парка радио. «Сигала кхачалца айбе маьхка на» яха радиоконцерт. 16.00. Кинолектори. «Мехка юрта боахам дегIабао» яха лекци. 19.00. «Вай керттера закон» яха кинофильм. 17.00. Баьццара театр. Нохч - ГIалгIай АССР паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. Сийлахь - боккхача Октябра 64 шу дизара хетаь кинофестиваль. 19.30. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

ФЕ ХИЛА

Ховш да шин чарх йоаллача транспортни средствашa цхьаннел совгIа пассажир лела йиш йоацилга. Бакъда, юрташка каст - каста бIаргагуш хул ши чарх йоаллача мотоцикла тIахейна шиъ а кхоъ а пассажир водаш.

Сунженски районерча Карабулак яхача поселке ше лехкача мотоцикла тIа ши пассажир а ховаьь водаш хиннав «Сельхозтехника» МРО тракторист В. И. Кравченко. УлицагIа мотоцикл лаьлла водаш бе ко къовла ца а луш новкъара а ваккха из кIал тIа кхессай цо. Водителя шаьчча пассажири чIоагIа лозабаьб.

Каст - каста хоа бе доалла мотоцикла, трактора, автомашина ко къовла ца а могаш зулам хиннад яхаш. Из хул сиха лаьлла водача хана, е боннаш тела а еш новкъа йодача транспортни средствал хьалхавала велча.

Назрановски районе Ростов—Баку яхача новкъа 710 километр йолчча «Москвич» яхача автомашина водителя, Грозне вахаш вола Д. Г. Яготина духхьала машинаш ухача новкъа а ваьнна водаш ший машинаш кхыча легковой автомашина тIатехай. Цига 1 саг веннав, ялх сага човнаш яьй.

Шелковской районе Кизляр—Моздок яхача новкъа 465 километр йолчча кхачача хана «Жигули» яхача автомашина водитета В. К. Урадаев ший машина грузовой автомашина тIатехай. Цига а цхьа саг веннав, кхоъ лозаваьв.

Наькъашка массехк зулам хиннад корта бохабу малар менна водителаш хилар бахьан долаш.

НГIАССР миноводхоза Т-40 яхача трактора водителя Вахаев Заура Грозненски районе Чишки яхача юрта гаьна йоацаш трактор сангарчу а тета кIал тIа кхессай. Водитель а цунна уллув ваьгIа пассажир а чIоагIа лозаваь. Теркал де доагIа трактор кIал тIа эккхаш новкъа зулам хилча цига водитель воацаш кхы а шиъ-кхоъ пассажир лозаваь хулаш хилар. ГОСТ-агIа трактора кабина чу цхьа тракторист мара хила йиш йоацаше а.

«Жигули» яхача автомашинаца Грозне Индустриальни улицагIа водаш водителя Е. Б. Переднова яйнга машина тIатехай. ТIехьагIа гучa ма даллара водитель корта бохабу малар менна веха хиннав.

ДIадахача кIирагIа (1—8 октябре) республика [illegible] къашка 20 авари хиннай, ши саг веннав, 34 саг лозаваьб.

НГIАССР МВД ГАИ.

Кагирхой цIей

Укх деношка Грознерча В. И. Ленина цIерагIча майда тIа СССР керда Конституци тIайнца диъ шу дизара цIей деадеш митинге бар города дуккхача школай нийслагIчеи иттлагIчеи классашка дешашбараш. Шоай доттагIий — тIемеи къахьегамеи ветеранаш хьийхабар кагирхоша шовщца из цIей деаде. Митинг хьайиллар ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара Мовмыга Александра. БеррагIача комсомольций цIерагIа гулбеннарий цIей даькъала а дувцаш дош лу цо горисполкома председателя заместителя Спорыхина Валентина Михайловнана.

Цул тIехьагIа Советски Эскара ветерана Петрухно Николай Андриановича 16 шу кхаьчачa кагирхошта, дIалу паспорташ. Митинг чаккхоалаш В. И. Ленина памятника юхе зизаш доак гулбеннараша.

СУРТА ТIА: № 21 йолча школа дешархочоа Смыкова Галинайна паспорт дIалу Советски Эскара ветерана Петрухно Николай Андриановича.

Р. АУШЕВА сурт.

ДОТТАГIЛЕН ВIАШАГIКХЕТАР

Укх деношка Грознерча № 38 йолча юкъерча школе хилар дунен кагирхоша машара тIехьe, политически социальни боъонаш бахьан долаш лоаттабеча къовсама хетадаь «Нийсархо гIа боахаш ва планета тIа гIолла» яхача темах хинна доттагIлен вIашагIкхетар. Хоза кийчъяьча актови зале гулбеннабар хьехархой, лакхерча классашкара дешархой, хIаьта иштта цига хьийха баьхка Грозне болх беш бола Болгарера викалаш, Грознерча ПТУ дешаш бола лаосцаш.

Гулбеннарашта хьалхашка довзол арахьарча кагирхой вахарах, машара тIехьа цар лоаттабеча къовсамах, керда вахар дуллача цар дакъа лоацаш хиларах дийцар иттлагIча классашкарча дешархоша М. Вахаевас, М. Надыровас, М. Албогачиевас, кхычар.

Иштта цига шоай мехках, Грознерча шоай вахарах дувцаш къамаьлаш дир Болгарера сначa Бойка Васильевас, Лаосерча Буи Тхана — № 3 йолча грозненски ПТУ дешархочо.

Л. ИВАНОВА, № 38 йолча юкъерча школа хьехархо.

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЦIЕРАГIЧА КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ИНСТИТУТО ДIАКХАЙКАДУ 1981 — 1982 ДЕШАРА ШЕРА ДИИНАХЬАРЧА ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ ОТДЕЛЕНЕ ДЕША НАХ ДIАЭЦАШ ХИЛАР

Подготовительни отделене деша дIаэц: промышленни предприятей, гIишлон организацей, совхозий къона болхлой, колхозхой, цу предприяте цхьан шерал кIезигагIа ха йоацаш болх беш хадданза стаж йолеш документаш дIачулуча хана цига болх беш болеш нах а 1980 шера ноябре дена 1981 шера декабре кхаччалца СССР ГIерашцарча Низий мугIарашкара мукъабовлийтараш а.

Подготовительни отделене деша оттараша хьачудала деза документаш:

а) заявлени,

б) предприяте кулгалхочо, военски часта командира еша направлени,

в) юкъера образовани хилара документ (подлинник),

г) производственни характеристика,

д) могаш хиларах йола медицински справка (форма № 286),

е) къахьегама книжка копи,

ж) 6 фотографи 3x4 см (керта тIа хIама йоацаш даьккха сурт).

Заявленеш дIаийо 10 ноябре кхаччалца. Собеседовани деша болхараш дIаязбелен хургда 11 ноябре дена 30 ноябре кхаччалца, заняташ йолалургья 1981 шера 1 декабре.

Подготовительни отделене дешаш бараштa бетта 40 сома боарам болаш стипенди тел, эпаш бараштa общежити лу.

Подготовительни отделене чакх а яьнна экзамеш толаме дIаяннараш цо хержача специальностагIа института 1 курсе деша конкурс йоацаш дIаэц.

Институто иштта подготовительни отделене деша дIачуэц конкурс йоацаш мехка кхыча вузашка деша бахийта кагирхой а.

Ца кхетар хатта йиш я:

г. Грозный, Орджоникидзе проспект, 100, приемни комисси, номер 2-24, 2-26 йолча кабинеташка (керда корпус) телефон 9-38-1-74.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — IуйраНара гимнастика.
10.05 — «АБВГДейка».
10.35 — «Шийна, дий-ноанай».
11.05 — Телевизиони документальни фильма премьера. «Скульптор И. Ананушин».
11.35 — «Дина говраш—дукхагIа».
12.25 — «СелаIад». Халкъа творчества телевизиони программа IV Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Кандийски халкараш» (Шри Ланка).
12.55 — «Оаха хьалъе БАМ». Байкало-Амурски магистралера юртагIа тонрах.
13.55 — РСФСР заслуженни артиста, Ленински преме лауреата А. Ворошило концерт.
14.15 — «Спортлото» 41-гIа тираж.
14.25 — «БIаргагушдар — теша хаьадар».
15.30 — «Кердадараш».
15.45 — А. Михайлова хулгалдеш симфонически эстрадни ашарий Центральни телевиденел Ерригсоюзни радиои оркестра концерт.
15.55 — «ДоттагIал».
16.25 — Берашта «Сигала беззара шлем». Телевизиони художественни фильма премьера. (ГДР).
17.35 — Московски хореографически училища дешархой концерт.
18.25 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
18.55 — Мультипликациони фильм.
19.10 — Дунен халкъашта юкъерча хьалах лаьна «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова беседа.
19.55 — Телевизиони художественни фильма премьера. «Цачоагаш хеталуш вар». Ж.-Б. Мольера пьесах оттаьа. Хьалхара шоллагIчи серех.
22.00 — «Ха».
22.35 — Ерригсоюзни юпабоахамча болхлой Дена хетаь Останкино Концертни студера кайре.
00.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — Документальни фильмий программа.
10.25 — «IуйрaНа почта». Музыкальни программа.
10.55 — «Объектив».
11.25 — «Дега хьамсара моттиг». Фильм-концерт.
12.40 — В. Биль-Белоцерковский. «Шторм». Моссовета цIерагIча паччахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
14.45 — «Дега тIара».
15.30 — «Ашарий киоск».
17.05 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.40 — «ДоттагIал дукхаудла къаст».
18.00 — Хоккеих йола СССР чемпионат. «Динамо» (Рига) — «Спартак». Ригера трансляци.
20.30 — «Позант».
21.00 — «Бийса даьъьала чийла шу, бераш!».
21.15 — «УнахIено». Iилма-популярни программа.
22.00 — «Ха».
22.45 — «Дунеца Iаьнна юнар». Дукха сереш йола телевизиони художественни фильм. (ГДР). 2-гIа, 3-гIа сереш.

11 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.15 — «Зорайна а дIаоттаг!».
10.05 — Московски областа художественни коллективий выступлени.
10.30 — «Будильник».
11.00 — «Советски Союза гIулакх дешна!».
12.00 — «УнахIено». Iилма-популярни фильмай программа.
12.45 — «IуйрaНара почта». Музыкальни программа.
14.15 — Тахан юпабоахама болхлой Ерригсоюзни Де я. СССР юрта боахама министра В. К. Месяца выступлени.
14.55 — «Юртара сахьат».
14.30 — «Ашарий киоск».
15.00 — Н. Винниченко. «Вызов». Телеспектакль.
16.30 — Телевизиони документальни фильма премьера. «Начало на Отрадне мастер». «Коммунист» яхача циклацара.
17.00 — Илли ала СССР халкъа артиста Б. Руденко.
17.30 — «Кинопанорамa клуб».
18.30 — Мультфильмай программа: «Клерамс истори», «Безбучала йола гIоз».
19.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
19.45 — «Юрта боахаме къахьегараш, шоана!». Концерт.
20.25 — ЦТ. Экрана гIа эгтара хьалха. «Шийна хетар» яха художественни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Футбольни обозрени».
23.35 — Л. Бетховена пхьоьалгIа симфони. № 3 йола симфони. ДIалоих Центральни телевиденел Ерригсоюзни радиои Иоаккхача симфонически оркестро.
00.40 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — «Оаххарех хьаца, берашта». Ленинградера передача.
10.15 — Юрта боахама болхлой Денна хетаь документальни фильмий программа.
11.05 — «СелаIад». IV-ча Дунен халкъашта юкъерча фестиваля халкъа творчества телевизиони программа. «IаI Обералаха гIоала ола йола экскурси». (ГДР).
11.30 — Фильм йола хьажалта. «Мария — говзанча». Художественни фильм.
13.10 — «Документальни экран».
14.05 — «Кинопрограмма».
15.35 — «ДIадахача деной хозал». СССР халкъа артистка Лаькъа а доацаш йола фильм-концерт.
16.05 — «Хьайбай дунен тIа».
17.35 — «Хьалхара гIададар». Дукха сереш йола художественни фильм. 6-гIа сери.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Киев). Тбилисера трансляци.
21.00 — «Бийса даьъьала хийла шу, бераш!».
21.15 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва)—СКА (Ростов - на - Дону). ШоллагIа тайм.
22.50 — «Простая история». Художественни фильм.

РАДИО

10 октябрь

6.30 — «Хьайбаш кхаллечар йоахо» (нохчий меттала).
6.45 — Передачий программа (эрсий, гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.33 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — «Спортивни Нохч - ГIалгIайче» (эрсий меттала).
8.55 — Ашарий антракт.
11.15 — «Сатирически журнал» (нохчий меттала).
11.35 — Ашарий антракт.
12.00 — «Самукъне бераш» яхача вокально - инструментальни ансамбла концерт (эрсий меттала).
12.40 — А. Ведзижев. «Къовра дув» яхача романа оагIонаш (гIалгIай меттала).
13.10 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (эрсий меттала).
17.00 — «Кавказа IуйрНа». Радиожурнал (эрсий меттала).
19.25 — «Юрта боахама болхлой, шоана лаьрхIа концерт» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — «Ромена Роллана художественни произведенешцара ашараш» музыкально - литературни композици.
19.37 — Моттигерча композиторий лирически илланаш.
20.30 — «Сакъердамерча тахIа тIа». Передача.
21.23 — Нохч-гIалгIай илланаш мукъамаш.

11 октябрь

ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ.

7.23 — Республикански газет обзор.
8.20 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
8.30 — Хоамаш.
9.15 — Шоана дукха деза мукъамаш (эрсий меттала).
12.15 — Юрта боахама болхлой Денна хетаь программа (эрсий меттала).
17.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
17.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — «Иллеца доттагIал воаччарна лаьрхIа». Концерт (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — «Оперетта доттагIашта, шовзткъа минут» ашарий передача.
19.38 — «Иллеца вIашагIкхетар». Концерт.
20.19 — Юрта боахама болхлошта лаьрхIа концерт.
21.19 — «Халкъа дезалъеш». Передача (нохчий меттала).

Хаоттисар

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, IуйрийНа цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 19 — 24, Грозне 23 — 24 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмех морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 6 — 11, дийнахьа 13 — 19 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттен деношка

СФ00332. «Грозненский рабочий» издательствин типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3867.